

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
HVORDAN LEDER GUD OS?

5/2019

15
Guds vejledning og vores ansvar

22
Du styrer i retning af det, du ser på

28
Er det arrogant at være dogmatisk?

BUDSKABET

WWW.BUDSKABET.DK

Nr. 5/2019. Årgang 153
ISSN 0901-4802
ISSN 2446-404X (Budskabet online)
Budskabet udkommer fem gange om
året, næste gang den 14. februar.

LAYOUT

Amalie Puggaard Poulsen

FORSIDEFOTO

iStockPhoto

TRYK

Jørn Thomsen Elbo A/S

ABONNEMENT

Papirudgave med fri netadgang: 300 kr.
(unge under 30: 170 kr.)
Kun netabonnement: 170 kr.
(unge under 30: 100 kr.)
Gaveabonnement: 170 kr. for papir-
udgave, 100 kr. for netudgave
Gebyr for udlandsabonnement: 50 kr.

UDGIVER OG EKSPEDITION

Luthersk Mission (LM)
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
tlf. 4820 7660, dlm@dlm.dk
www.dlm.dk

MAIL- OG ADRESSEÆNDRING

LM får *ikke* automatisk besked, når du
flytter eller ændrer mailadresse eller ef-
ternavn. Giv derfor altid selv besked, når
dine kontaktoplysninger ændres. Det er
vigtigt, så både *Budskabet* og betalings-
opkrævning når frem til rette sted.

REDAKTØR

Ole Solgaard,
Enggårdsvej 39, Kragelund, 8723 Løsning
tlf. 2327 1253, os@dlm.dk

REDAKTIONSUDVALG

Alex Dahl Karlsen,
cand.scient.pol., Tarm
alex.dahl.karlsen@gmail.com

Anton Bech Braüner,
stud.theol. og prædikant, København,
a_brauner@hotmail.com

Helene Schou Andersen,
læge, Kolding
helene@ksandersen.dk

Per Månsson Westh,
cand.theol., København
peweje@gmail.com

Ruth Vatne Rasmussen,
hjemmegående/legestuesekretær, Silkeborg
vatnerasmussen@gmail.com

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke
nødvendigtvis redaktionens synspunkter,
men redaktionen er ved deres optagelse
ansvarlig for, at holdninger og syns-
punkter må kunne rummes inden for
det, som Luthersk Mission (LM) står for.

FORDYBELSE i bibelsk og luthersk tro

ANALYSE af tidens strømninger

INSPIRATION til kristent liv og mission

LEDER

- 04 Det lille barns tro er tilstrækkelig
Per Månsson Westh

**TEMA:
HVORDAN LEDER GUD OS?**

- 06 Fortrolig med Guds løfter
Christian Canu Højgaard
- 10 Vi rejser med forseglede ordrer
Jens Ole Christensen
- 14 Du tog hånd om det hele
Bente Graugaard Nielsen
- 15 Guds vejledning og vores ansvar
Peter Søes

HORISONT

- 20 Vi skriver trods alt 2019
- 21 Sker der noget ved at droppe kønskomplementarismen?

FOR TROEN

- 22 Du styrer i retning af det, du ser på
Ole Solgaard
- 26 Jeg mindes fortids dage
Dorte Sig Leergaard

ANDRE ARTIKLER

- 28 Er det arrogant at være dogmatisk?
Anton Bech Bräuner
- 30 Et tænkende siv
Flemming Bak Poulsen
- 34 Er Vesten ved at sejre sig selv ihjel?
Michael Agerbo Mørch

BØGER

- 37 Sprængfarlig kristendom
- 38 Hverdag i evangeliets kraft

Jeg tror, der er mange forskellige veje i livet, der kan være Guds plan og kald og vilje for mig og for os hver især – fordi de hver for sig er fuldt forenelige med det, der er hans overordnede ”gode vilje” med os

LEDER

Det lille barns tro er tilstrækkelig

AF PER MÅNSSON WESTH

Det er godt at fordybe sig, men du behøver ikke at vide alt om den kristne tro.

Kristne i Danmark har adgang til enorme mængder information og viden om, hvordan Bibelen og troen skal forstås. Det kan være overvældende, for der er næsten altid nogen, der er klogere og ved mere end mig.

Det kan føles som et pres, at man skal have en vis intellektuel viden om troen for at kunne være med i samtaler eller måske endda føle sig som en god nok kristen. Men det er ikke nødvendigt at følge med i det hele, og slet ikke nødvendigt at vide alt.

Levende gentagelse

Hvorfor har vi så et magasin som *Budskabet*, der pløjer dybere og arbejder med fordybelse, analyse og inspiration? Gennem århundreder har mennesker skrevet millioner af ord om kristen tro og liv i bogruller, i bøger og på hjemmesider. Der er tilsyneladende ingen ende på det, og man

spørger sig selv, om der stadig kan være noget nyt at sige om troen?

Alle bøger ser ud til allerede at være skrevet. Alle prædikener og andagter er i en eller anden forstand holdt før. Hvorfor skrive eller sige mere?

Det er ikke mindst, fordi der er brug for gentagelse. Og ikke bare en død gentagelse, hvor de samme ord repeteres igen og igen. Men en levende gentagelse, hvor budskabet bliver forkyndt til nutidens mennesker, så de kan forstå, hvad der bliver sagt og skrevet.

Flere har fået en fornyet forståelse, når de er vant til at læse 1992-udgaven af Bibelen og pludselig får en hverdagsdansk udgave i hånden og fx læser i Det Gamle Testamente. Der er tydelig forskel på, hvor let det er at forstå.

Andre har oplevet, at et velkendt budskab bliver friskt og levende, når prædikantens illu-

*Alle prædikener og andagter
er i en eller anden forstand
holdt før. Hvorfor skrive eller
sige mere?*

stration er fra min hverdag. Så er det langt nemmere at identificere sig med det budskab, som eksemplet peger på.

Behov for fordybelse

For at kunne det, har nogen været nødt til at grave i de velkendte tekster i Bibelen. Forhåbentligt kan *Budskabet* hjælpe det på vej ved at arbejde nøje med troens forudsætninger og konsekvenser, så der kommer relevante hverdags-illustrationer og et nudansk sprog ud af det.

Nogle mennesker er naturligt nysgerrige og spørger løs, undrer sig, bekymrer sig og kan i virkeligheden være i tvivl om dette eller hint. De har brug for at følge andres tankerækker om troen for selv at lære noget af det. Måske for selv at undgå at gå i tankespind om deres egne begrænsede indsigter. Her kan *Budskabet* være en resurse.

Vi er mange, der har brug for at fordybe os i bibelsk og luthersk tro, analysere tidens strømninger og blive inspireret til kristent liv og mission, som *Budskabets* profilsætninger lyder.

Det lille barns tro

Men alt dette er ikke nødvendigt for at være kristen. Når det kommer til frelsende tro, så hviler

den ikke på min *forståelse* af kristendommen, på min *evne* til at tolke tiden eller leve et succesfuldt kristenliv.

Derfor er det også vigtigt at lade sig udfordre af noget andet end fordybelse og analyse. Det modsatte af den spekulerende tro, blev jeg selv mindet om til en barnedåb for nylig, hvor Jesus siger de velkendte ord til disciplene: "Den, der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det" (Mark 10,15).

Den tro, der frelser et menneske, er ikke en reflekteret og fornuftig tro. Det er ikke en gennem-argumenteret tro. Det er heller ikke en skudsikker tro, hvor tvivlen er udryddet og alle spørgsmål besvaret. Det er godt nok med alt dette, men ikke en nødvendighed.

Derfor behøver du ikke vide alt om den kristne tro. Det kan af og til være nødvendigt at minde sig selv om det. For det er udmærket at fordybe sig, men når alle ord er sagt og skrevet, så er evangeliet stadig det samme.

Og hvordan evangeliet er, bliver tydeligt i barnedåben, hvor et lille barn bæres frem til døbefonten. Barnet imponerer ikke med en intellektuel fuldendt trosbekendelse eller et flot levet liv. Ved dåben er det Gud, der handler og giver indgang til Guds rige. Derfor er det lille barns tro tilstrækkelig. ■

Per Månsson Westh

TEMA

Fortrolig med Guds løfter

BIBELORIENTERET PERSPEKTIV PÅ GUDS LEDELSE

AF CHRISTIAN CANU HØJGAARD

Vi skal hverken lukke ørerne for Gud eller tale vilkårligt om hans ledelse. Bibelen viser os en bedre vej.

Christian Canu Højgaard,

f. 1988

Cand.theol., ph.d.-studerende,
Dansk Bibel-Institut
cch@dbi.edu

Undertiden hører man formuleringer i retning af: "Gud lagde det til rette, så ..." Ubevidst bliver jeg ofte lidt skeptisk, når jeg hører det. For hvordan kan man vide, at det faktisk er Gud, der gjorde sådan og sådan, så tingene lige flaskede sig på en god måde? Kan det ikke skyldes tilfældigheder eller vores egen mere eller mindre sunde fornuft? Og man hører jo sjældent sådan en formulering, når det går dårligt. Men hvis Gud kun lægger gode ting til rette, hvad gør vi så, når ulykken rammer?

Nogle læsere vil sandsynligvis kunne genkende mine indvendinger. Måske hænger indvendingerne sammen med en generel berøringsangst over for det karismatiske, der kan synes ude af kontrol og i virkeligheden ret individualistisk, med et gammelt luthersk ord: sværmerisk. Indvendingerne kan dog også kamme over, så man fuldstændig lukker ørerne for, at

Gud faktisk kan lægge tingene til rette for os. Måske er det i virkeligheden her, de fleste af os befinder sig?

Som vi skal se senere i denne artikel, kan Gud nemlig godt lægge tingene til rette. I Bibelen hedder det rigtignok "min Guds gode hånd var over mig" (fx Neh 1,8), men sagen er den samme. Vi er ikke overladt til os selv. Vi vil derfor dykke ned i det bibelske materiale og finde vejledning til, hvordan vi sorterer i skidt og kanel, når vi skal *tolke* på de ting, der sker i vores liv.

Konger og varsler

Lad os begynde med, hvordan Bibelen principielt forholder sig til det at søge vejledning hos Gud. I det antikke Mellemøsten var det et ganske normalt fænomen at søge råd hos guderne, og man brugte forskellige ritualer til at sikre, at guderne lagde tingene til rette. Man tog varsler,

fx gennem astrologi eller spåmænd/spåkoner, der kunne tyde dyreorganer, for på den måde at afkode, hvad der var gudernes vilje.

I Gammel Testamente (GT) har man de såkaldte Urim og Tummim, som ypperstepræsten kunne bruge til at kaste lod med og på den måde afgøre Guds vilje i særlige sager (2 Mos 28,30). Men i Bibelen hører brugen af Urim og Tummim til undtagelserne. Når Moses vejleder kongen i, hvordan han skal leve efter Guds vilje, nævnes Urim og Tummim ikke med et ord. Tværtimod skal kongen lave en afskrift af Moseloven og "læse i den hele sit liv, for at han må lære at frygte Herren sin Gud" (5 Mos 17,19). Kongens primære kilde til åbenbaring er altså de ord, som Gud allerede har åbenbaret gennem Moses.

Igennem GT ledsages mange konger af en eller flere profeter. David konfronteres af profeten Natan efter sit ægteskabsbrud med Batseba (2 Sam 12). Og samme Natan overbringer en åbenbaring til David om en efterkommer, der skal sidde på Davids trone til evig tid (2 Sam 7). Den oprindelige vejledning og åbenbaring i Mosebøgerne suppleres dermed af særligt udvalgte profeter, som står i forlængelse af Moses.

Okkultisme og profeter

Moses selv beskrives som den største profet i Israels historie (5 Mos 34,10). Som den eneste kunne han tale ansigt til ansigt med Gud og få direkte åbenbaringer og vejledning. Moseloven udspringer af denne åbenbaring fra Gud til Moses. Det er også derfor, at kongen ikke skal beskæftige sig med det okkulte, men skal være en dygtig bibellæser. Når Gud klart og tydeligt har åbenbaret sin vilje, er der ingen grund til at begå sig i det okkulte som et forsøg på at manipulere med Gud. Det er tværtimod udtryk for afgudsdyrkelse.

Derfor er det heller ikke overraskende, at Moses i sin tale i Femte Mosebog forbyder forskellige former for okkultisme, fx spådomskunst, trolddom, varsler, magi, dødemanere og orakler (5 Mos 18,10–12). Israelitterne er forpligtet på den allerede åbenbarede lov, som giver vejledning til livet med Gud. I samme omgang forpligter Moses israelitterne til at adlyde den eller de

profeter, der følger efter Moses.

Når vi i dag ser en massiv opblomstring af det okkulte i form af krystaller, tarotkort, amuletter og meget andet skidt, er Moselovens forbud mod okkultisme yderst relevant. Vi må ikke søge succes i det okkulte, men derimod holde os til Guds ord i det daglige liv. Det er her, der er velsignelse at få.

Når Gud er tavs

Gennem Israels historie var Gud ikke altid særlig tydelig. Forfatteren til Første Samuelsbog kommenterer, at på "den tid lød Herrens ord sjældent, og syner var ikke almindelige" (1 Sam 3,1). "Den tid" refererer til Dommertiden, hvor israelitterne oplevede nogle af de største frafald i deres historie. Syner og åbenbaringer fra Gud ser i det hele taget ud til at hænge sammen med folkets åndelige situation. Til sidst i kong Sauls ulykkelige regeringstid prøvede han at rådspørge Gud om en krig mod filistrene, "men Herren svarede ham ikke, hverken ved drømme eller ved Urim eller ved profeter" (1 Sam 28,6). Sauls frafald førte til sidst til Guds tavshed.

Gennem størstedelen af Israels historie sendte Gud profeter til at vejlede kongerne. Men ved slutningen af GT ændrer billedet sig markant. I Ezras Bog og Nehemias' Bog hører vi aldrig Guds direkte tale. Det er, som om Gud er tavs. Og så alligevel ikke ...

Nehemias fokuserede på Guds løfter

Nehemias er et vigtigt eksempel i denne sammenhæng. Han var en højtstående, jødisk embedsmand ved det persiske hof. På et tidspunkt opsøges han af en budbringer fra Jerusalem, der fortæller om byens ulykkelige tilstand (Neh 1,1–3). Selvom Nehemias ikke kaldes direkte af Gud, opfatter han det tilsyneladende som et kald, og han forsøger at udnytte sin position hos den persiske konge til at få lov til at drage til Jerusalem med en delegation. Undervejs beder han til Gud – igen uden direkte svar fra Gud – men da kongen indvilger i Nehemias' ønske, opfatter Nehemias det som et bønnesvar (Neh 2,8).

Man skulle tro, at Nehemias betragter det som

Hvis Gud kun lægger gode ting til rette, hvad gør vi så, når ulykken rammer?

FOTO: PIXABAY

Vi er tilbøjelige til at beskrive det som Guds ledelse, når tingene flasker sig og går, som vi håbede. Men hvad så, når vi møder modgang og ting mislykkes? Hvordan kan vi vide, hvad der er Guds ledelse?

et bønnesvar, blot fordi kongens reaktion var positiv. Men jeg tror, at grunden ligger et andet sted. Før Nehemias går til kongen med sin forespørgsel, beder han en forbilledlig bøn (Neh 1,5–11). I bønnen indgår både klage, syndsbe kendelse, påmindelse om Guds løfter og lov sang.

Og vigtigst af alt er bønnen forankret i de ord, Gud allerede har åbenbaret. Nehemias refererer til Moses og Sinajpagten som grundlaget for Guds trofasthed: fordi Gud har indgået en pagt med sit folk, har han også forpligtet sig til at udfri folket af dets nød, når det kommer til ham i syndsbe kendelse. Det er det løfte, som giver Nehemias frimodighed til at gå til perserkongen og frimodighed til at tolke responsen som bønnesvar.

Nehemias fik aldrig direkte svar fra Gud, men

han var så grundfæstet i Skrifterne, at han kunne finde vejledning til, hvordan han skulle håndtere den vanskelige situation, han var havnet i.

I tiden der fulgte, måtte Nehemias sande, at det sjældent er nemt at følge Guds plan. Som det første måtte Nehemias inspicere Jerusalems bymur midt om natten for at holde sig skjult for folkets fjender (Neh 2,12). Og senere blev modstanden fra Israels fjender så stærk, at de nærmest bogstaveligt talt måtte arbejde med den ene hånd og holde spyddet i den anden (Neh 4,11). Nehemias blev altså ikke bekræftet i sit kald på grund af *medgang*, men fordi han holdt fast i Guds *løfter*!

Paulus får ikke alt serveret i syner

Vi har hidtil set, at Gud både vejleder gennem

direkte tale og drømme og mere indirekte gennem sit allerede åbenbarede ord. Paulus indkapsler hele dette spektrum af guddommelig vejledning. I Apostlenes Gerninger fortælles det, at Paulus blev forhindret af Helligånden til at evangelisere i provinsen Asien, det nuværende Tyrkiet (Apg 16,6–7).

Vi hører ikke, hvordan Helligånden konkret gjorde dette, men muligvis har Paulus oplevet lukkede døre eller direkte modstand mod evangeliet og tolket det som Helligåndens værk. I hvert fald står der i det efterfølgende, at Paulus fik et syn om en mand fra Makedonien, der bad Paulus komme derover for at forkynde evangeliet (Apg 16,9–10). Paulus oplevede altså, at døre meget konkret blev åbnet og lukket for ham.

Men sådanne oplevelser var tilsyneladende ikke hverdagskost for Paulus. I sit brev til menigheden i Rom skriver han, at han længe har ønsket at komme til Rom, men er blevet forhindret (Rom 15). Nu har Paulus så planlagt en rejse til Spanien og håber at slå et smut forbi Rom på vejen. Kort sagt planlægger Paulus også selv sine rejser og får ikke alt serveret i drømme og syner.

Det betyder dog ikke, at Paulus' rejseaktiviteter er vilkårlige. Nej, som sine gammeltestamentlige forgængere lader Paulus sig vejlede af Skriften. Han citerer ordret Esajas' Bog 52,15 om Herrens lidende tjener, der skal åbenbares for mange folkeslag (Rom 15,21). Paulus ser sig selv som hedningernes apostel (Ef 3), fordi det ligger som en klar tråd i hele GT, at evangeliet også er for hedninger. Derfor skal Paulus som apostel overskride nye grænser for evangeliet, og derfor skal Paulus forsøge at komme helt til Spanien med evangeliet.

Modgang

Ligesom Nehemias slap Paulus ikke nemt igennem sit kald fra Gud. I nogle kendte vers fra Andet Korintherbrev beskriver Paulus tjenesten så kontrastfyldt: "I

Der er knyttet stor velsignelse til at følge Guds vejledning, som han har givet den i sit ord

alt er vi trængt, men ikke stængt inde. Vi er tvivlrådige, men ikke fortvivlede. Vi forfølges, men lades ikke i stikken. Vi slås til jorden, men går ikke til grunde" (2 Kor 4,8f).

Forbilledet er Jesus, der vandt en evig sejr over døden ved selv at dø. Paulus' fornemmelse for sit kald kunne ikke være båret af følelser og fornemmelser, for kaldet førte til ekstrem modgang og endte med at koste ham martyrdøden. Det var derimod det indgående kendskab til Jesus og evangeliet, der var fundamentet for hans kald. Som Jesu discipel måtte han gå i Jesu fodspor igennem forfølgelse og modstand.

Andsdøv eller sværmerisk?

Hvordan skal vi forstå disse forskelligartede bibeltekster om Guds vejledning? Er der nogle principper, vi kan navigere efter selv?

Først og fremmest skal vi ligesom israelitterne holde os fra det okkulte. Gud har åbenbaret sig i hele Bibelen, som giver visdom til frelse ved troen på Jesus Kristus (2 Tim 3,15). Der er knyttet stor velsignelse til at følge Guds vejledning, som han har givet den i sit ord. Det ser ikke nødvendigvis særligt "åndeligt" ud i andre menneskers øjne, men det er i virkeligheden sand åndelighed.

Hvordan kan vi så vide, om det er Gud, der har lagt tingene særligt til rette, når vi oplever succes eller åbne døre? Eller modsat, hvis vi oplever lukkede døre, skyldes det så, at Gud vil have os til at ændre retning, eller at vi skal bede og arbejde endnu hårdere for succes? Vores mavefornemmelse er sjældent den bedste vejleder i disse tilfælde, fordi vi har en naturlig tilbøjelighed til bekvemmelighed.

Faren er, at man bliver åndsdøv og lukker ørerne for, hvad Gud vil kalde os til at gøre. Eller at man taler vilkårligt om Guds ledelse, når tingene lige flasker sig. Men det er ikke den vej, vi skal gå.

Åndsdøvhed og sværmeri har nemlig én ting til fælles: manglende tillid til Gud. Det er en manglende tillid, der enten kan udmønte sig i en skepsis over for Guds vejledning eller en vilkårlig tolkning af de ting, der sker.

Den gode vej, som både Nehemias og Paulus er eksempler på, er derimod præget af dyb tillid til Gud og til Skriften. De var dybt forankrede i Guds åbenbaring og byggede deres liv på Guds ord. Derfor havde de også åndelighed modenhed til at vurdere syner og drømme, modgang og modgang. Det er ikke en evne, man har i sig selv, men en modenhed, der opbygges gennem livet med Gud i bøn, bibelstudie og det levede liv. ■

TEMA

Vi rejser med forseglede ordrer

PERSONLIGT PERSPEKTIV PÅ GUDS LEDELSE

AF JENS OLE CHRISTENSEN

Som gymnasieelev havde jeg tænkt på at læse til journalist eller gymnasielærer, men forskellige forhold fik mig langsomt til at tænke i andre baner.

Jens Ole Christensen,

f. 1956

Sognepræst i Fredens-Nazaret
sogn, Kbh.

joc@km.dk

Hvordan kan man lade sig lede af Gud – både som enkeltperson og som menighed? Det vil jeg forsøge at sige lidt om ud fra en personlig og praktisk vinkel. Dermed bevæger jeg mig uden for min komfortzone, nemlig væk fra det bibelske stof og over i erfaringen og de praktiske overvejelser. Og så bliver det hele mere uklart og forsøgsvist i formuleringerne, men ikke mindre virkeligt ...

Forseglede ordrer

Det billede af Guds ledelse, jeg forbinder mest med, lærte jeg engang af en nu afdød LM-prædikant. Han sagde: "Som hovedregel rejser vi mennesker med forseglede ordrer ..."

Forseglede ordrer er et udtryk fra før skibsradiernes tid. Når et skib blev sendt i krig, fik kaptajnen en stak forseglede breve. Han fik besked om at åbne dem ét ad gangen i rækkefølge med en dags mellemrum. Og hver dag stod der, hvad han skulle foretage sig den dag. Og kun den dag. Dermed kunne den taktiske hemmelighed be-

bares; men kaptajnen levede i grundlæggende uvished om fremtiden og kunne altid kun se max. 24 timer frem.

Sådan har mit liv også været. I dag ved jeg, at jeg skal være sognepræst i Fredens-Nazaret kirke. Det betyder, at i dag har jeg efter morgenandagten brugt en time på at tale med et brudepar, jeg skal vie på lørdag, og aftale bryllup med et andet. En times tid gik med besvarelse af et alvorligt sjælesørgerisk spørgsmål på mail fra et par kirkegængere, en halv times tandlerbesøg, og eftermiddagen er sat af til at skrive på denne artikel.

Undervejs har der også været et par mails og telefonopringninger af den slags, som i øjeblikket mest opleves som forstyrrelser. Men jeg må minde mig selv om, at i begge tilfælde var der i den anden ende et menneske, som havde brug for mig. I aften er der planlagt en hyggelig middag med vores ældste søn, svigerdatter og et barnebarn.

I alle disse relationer – og tilsyneladende til-

FOTO: ISTOCKPHOTO

fældigheder – er jeg kaldet til at være nærværende og næstekærlig, sandfærdig og tro mod Guds ord og åben for de overraskelser, Gud og mennesker har til mig.

Mere har jeg strengt taget ikke brug for at vide om mit liv og mine opgaver. En anden end jeg har overblikket, og han har et nyt ”forseglet brev” til mig i morgen.

Hvad jeg skal om et år eller fem år, kan jeg have slørede forestillinger om. I min alder indeholder de jo forestillingen om en pensionering på et tidspunkt. Men jeg ved det ikke. Måske vil en sygdom eller en troskrise eller en samarbejdskrise eller noget helt uforudset på én dag forandre hele retningen. Lige pludselig kan min vagt være forbi.

Jeg ved det ikke. Og det er strengt taget ikke mit bord! I dette liv med de ”forseglede ordrer” er Guds etiske vejledning – for eksempel om næstekærlighed og sandfærdighed – det vigtigste. Ofte vigtigere, end om jeg løser den ene eller den anden opgave.

Gunnar Elstad – nu afdød sjælesørger og forfatter – sagde engang i en samtale om Guds ledelse, at Gud måske er mere interesseret i, hvordan vi forvalter vores erhverv end præcis hvilket job, vi har. Den sætning har jeg ofte mindet mig selv om. Og den understreger, at Guds ledelse i praksis også handler om at leve tæt på ham i bøn og bibellæsning, for at han kan forme mine værdier og prioriteringer. Alene og/eller sammen med andre.

Så er der alligevel noget med en livsopgave ...

Det hele er ikke sagt med de forseglede ordrer. For jeg fik på et tidspunkt en mere eller mindre tydelig fornemmelse af en livsopgave.

For mit vedkommende var det noget med forkyndelse og sjælesorg, som begyndte at presse sig på. Jeg tænkte helst som præst, måske som international missionær. Ikke særligt konkret, men i den retning. Jeg kan ikke pege på én enkelt faktor – eller en kaldsoplevelse – der sendte mig ned ad den vej. Men flere ting

En kaptajn i krig kunne før i tiden få forseglede ordrer, der kun afslørede taktikken én dag frem. På samme måde leder Gud os ofte én dag ad gangen – ikke så meget med fokus på fremtiden, men på vores valg og handlinger i dag.

I bakspejlet ser jeg, at Gud brugte menneskers reaktioner til at lede mig

begyndte at pege i én retning.

Som gymnasieelev havde jeg tænkt på at læse til journalist eller blive gymnasie-lærer i samfundsfag, historie eller dansk. Et halvt år som hjælpesekretær (volontør) i KFS og et halvt år på bibelskole fik mig langsomt til at tænke i andre baner. Noget af det handlede om en følelse af, at "hvis jeg ikke forkynnder evangeliet for min generation, hvem gør det så?" Noget handlede om opmuntringer, jeg fik fra nogle af mine ledere eller fra respons på andagter, samtaler og vidnesbyrd. I bakspejlet ser jeg, at Gud brugte menneskers reaktioner til at lede mig.

Handlede noget af det også – syndigt – om behovet for at være synlig, beundret, indflydelsesrig? Jeg har spekuleret over det og kan faktisk ikke svare klart "nej." Når den anfægtelse har kørt stærkest i mig, har jeg citeret Paulus: "... andre forkynnder Kristus for at hævde sig selv og ikke med rene motiver, for de tror, at de kan føje ny trængsel til mine lænker. Men hvad! Kristus bliver i alle tilfælde forkyndt, hvad enten det er på skråmt eller oprigtigt, og det glæder jeg mig over" (Fil 1,15-18).

Gud har ikke ledt mig uden om min syndighed og forfængelighed, men midt i den. Den erkendelse må aldrig få mig til at

slutte fred med min synd; men jeg vil på den anden side ikke give Djævelen en dobbelt sejr ved, at han først får mig til at dyrke min forfængelighed og dernæst bruger dette til at forhindre evangeliets forkyndelse. Den fornøjelse skal han ikke have!

På et tidspunkt opdagede jeg, at jeg faktisk også havde lyst til opgaverne med forkyndelse og sjælesorg. Og at den lyst ikke er syndig. Bibelstudie og fællesskab med mennesker gav mig energi. Og gør det stadig. Uden den faktor er jeg ikke sikker på, at jeg havde holdt ud.

Senere gjorde jeg – lidt paradoksalt – den erfaring, at jeg også var villig til at betale en pris og bære en lidelse for at udfylde den rolle.

En episode på en lejr i min studietid: Jeg havde talt ved et aftenmøde, og næste morgen er der en pige, som siger til mig: "Jeg kunne ikke sove i nat på grund af det, du sagde i aftes." (Det var vistnok positivt ment). Så røg det ud ad munden på mig: "... og jeg kunne ikke sove forrige nat, fordi jeg skulle sige det!"

Det replikskifte var en øjenåbner for mig: Hvis du vil være i denne branche, må du være villig til at have flere anfægtelser, mere tvivl, flere søvnløse nætter og flere svære afvejsninger end de fleste andre. Det blev et vigtigt spørgsmål for mig: Er du villig til at betale en pris for denne livsopgave? Sætte noget andet til side, bære nogle indre smerter og nogle (relativt små) ydre afsavn?

På et tidligt tidspunkt i mit liv gik det op for mig, at når Bibelen taler om Guds ledelse, er det klogt at skelne mellem den ledelse, Gud giver os løfte om, og den, der bare sker ad uransagelige veje. Den første skal vi *søge* ved at leve med Gud i bøn og med en åben bibel.

Vi kan spørge andre mennesker til råds, bruge vores sunde fornuft, tage højde

for konkrete omstændigheder og i Bibels lys tolke på indskydelser eller åbninger. For han har lovet at vejlede os (Sl 25,12) og give en dømmekraft, der kan "skønne" hvad den gode vej er (Rom 12,2). Ikke særlig spektakulært; men Guds løfte er tydeligt. Han vil helliggøre vores almindelige overvejelser.

Tilfældigheder?

Så er der det, de ude i byen kalder "tilfældigheder". Det, ingen planlagde, men som bare skete. Spillet blev forandret pga. ude-fra kommende omstændigheder.

I 1990 blev jeg forstander for KFS' Ledertræningscenter (LTC) i Ødsted og fik ni intense og begivenhedsrige år der. Hvis planerne om LTC af forskellige grunde ikke var blevet forsinket i ca. fem år eller først var blevet realiseret fem år senere, havde en anden end jeg højst sandsynligt været LTC's første forstander. Men jeg havde alderen og livssituationen på det rigtige tidspunkt.

Tilfældigt? Måske, men jeg tror, Gud havde fat i tilfældighederne.

Dermed fik mit liv også det ledelsestvist, som jeg ikke havde set for mig og ikke (altid) havde lyst til. 25 år med relativt meget organisatorisk ledelse i KFS, på Dansk Bibel-Institut og ikke mindst i Luthersk Mission. For jeg havde alderen og livssituationen til nogle skift, og der var brug for, at opgaver blev løst. Nogle gange måske mest ud fra en lidt snusfornuftig overvejelse: Det skal jo gøres og "hvad du evner, kast det af i de nærmeste krav" (Bjørnstjerne Bjørnson). Gud brugte snusfornuften!

Undertiden var jeg anfægtet over, om jeg prioriterede rigtigt. Jeg foretog sammen med mine arbejdsgivere undervejs ændringer af mine stillinger for at få rum til forkyndelse og sjælesorg. Men helt til-

Gud vil lede os, der har to handicaps: Vi er blinde, og vi kender ikke vejen

fredsstillede blev det aldrig.

Og så alligevel: En af mine forgængere sagde engang til mig, at "det er vigtigt, at du ikke bare gør det, du har nådegave til; men også det, du er nødt til at gøre per rolle." Han hentydede til det sure administrative arbejde og de svære ledelsesvalg. Pointen er, at vi jo ikke bare er her for at træde i karakter og realisere vores potentiale, men for at være til gavn.

Nogle gange har jeg tænkt, at de mange oplevelser af at komme til kort, som et lederliv indeholder, er sunde nok. Min kone sagde engang: "Gud har nok villet, at du skulle være leder, for at holde dig ydmyg!" Hun mente åbenbart, at det var nødvendigt.

Nederlagene

Nu nærmer vi os noget, som er ufattelig svært at sætte ord på; men som både Bibelen, kirkehistorien og mit eget liv vidner om: Ad mærkværdige veje bruger Gud ofte *nederlagene* til at føre sin vilje igennem.

Evangeliet kom til Europa, fordi Paulus' mission i det nordlige Tyrkiet mislykkedes (ApG 16,1ff). For øvrigt i en periode hvor temmelig meget mislykkedes for ham, herunder samarbejdet med Barnabas og Johannes Markus.

En af LM's tidligste missionærer, Jens Michael Winther, blev udsendt til Kina i 1898 og rejste via USA. På vejen – i Japan – slap pengene op, og han blev et helt liv dér. En historiker med speciale i Japan sagde engang til mig, at hans betydning blev enorm.

Menneskelig talt kom han til Japan på grund af en økonomisk fejlregning. Jeg har ikke selv oplevet det helt så spektakulært, men jeg kan godt få øje på fejltagelser og ne-

derlag, som Gud ad usporlige veje brugte. Mine egne og andres.

Det helt uforklarlige

Og så lidt om det mere uforklarlige ... Jeg har ikke oplevet det så tit, men i hvert fald to-tre gange: En nattedrøm eller et "syn" i vågen tilstand, og der var noget, jeg måtte forfølge. Undersøge.

En nat for få måneder siden vågnede jeg midt i en drøm om at skulle ringe til en god ven, fordi han havde det svært. Det viste sig i den grad at være sandt. En anden gang – for flere årtier siden – så jeg i et glimt i vågen tilstand, hvordan et personaleproblem skulle løses. Sært nok en af de løsninger, jeg senere aldrig har været i tvivl om.

Min konklusion på disse oplevelser er, at de er gode til at rejse spørgsmål; men at der skal andre ting – mere bøn og mere overvejelse – til at give svarene.

Dobbelt handicappet

Nu har jeg bevæget mig væk fra bibelteksterne og over i de erindringsbaserede overvejelser. Men jeg vil alligevel gerne ende i det bibelske. For der er et bibelcitater, som jeg ofte minder mig selv om: "Jeg fører de blinde ad veje, de ikke kender, jeg leder dem ad stier, de ikke kender. Jeg gør mørket foran dem til lys, det bakkede land til slette. Det vil jeg gøre, og jeg opgiver det ikke" (Es 42,16).

Det er et løfte, der vil noget. Han vil lede os, der har to handicaps: Vi er blinde, og vi kender ikke vejen. Med bare det ene handicap var det måske gået. Med dem begge får vi brug for Gud!

TEMA

Du tog hånd om det hele

AF BENTE GRAUGAARD NIELSEN

Bente Graugaard Nielsen,
f. 1954

Pædagog og forfatter
bente.graugaard@gmail.com

Verden trænger til forandring
den trænger
til sådan en som mig
en kristen
der tager livet alvorligt
vi to Gud
kan klare meget sammen
hvis du går foran
skal jeg nok følge efter

Vi vil vise verden
hvor godt det er
at gå i dit fodspor
for hvis alle fulgte dig
ville verden blive
et bedre sted for os alle

Vis mig
den vej jeg skal vandre
peg ud hvor
du vil jeg skal være
og sig hvad du vil
jeg skal gøre
for jeg er parat
til det meste

Sådan husker jeg
min ungdoms store tanker
selvbevidste
og stærke

Nu står jeg så her
og tænker tilbage
på mit levede liv
mens den glødende sol
går ned over fjorden
for hvad blev det til
med det alt sammen Gud?

Jeg tror du gik foran
og pegede ud
du viste mig vejen
igennem dit ord
og gennem de andre
du talte
om det der var udtænkt
for mig

Nu føler jeg trang
til at takke
fordi du tog hånd
om det hele
men mest vil jeg takke
fordi du gik bag mig
når vejen var ujævn
og stenet

Du hankede op
når jeg snublede
du samlede op
alt det jeg tabte
i støvet
den plan og det liv
der blev slået i skår
når jeg faldt
nogle gange klinkede du
andre gange fejede du op
og uden at ryste på hånden
smed du skårene ud

Når solen går ned
for sidste gang
under min horisont
så stoler jeg på
at din horisont
er større end min

Du løfter mig op
i højhed
det er din store plan
umålelig meget større
og langt mere helstøbt
end alle de planer
jeg tabte i gruset

TEMA

Guds vejledning og vores ansvar

DOGMATISK PERSPEKTIV PÅ GUDS LEDELSE

AF PETER SØES

Når nogen fortæller mig, at nu har de "fundet Guds vilje" i en konkret sag, bliver jeg mistænksom og stiller irriterende modspørgsmål.

De fleste kristne, jeg kender, beder om Guds vejledning forud for store beslutninger om fx ægteskab, jobskifte, flytning, investeringer, store gaver til nødhjælp eller kristen mission osv. Den slags kan jo ikke gøres om, i hvert fald ikke uden videre.

Sådan har jeg det også selv! I de situationer beder jeg meget, og jeg involverer også medkristne i processen og spørger, om de vil bede for mig om Guds vejledning. Og det går selvfølgelig også den anden vej, så andre spørger mig, om jeg vil bede for dem, om at "Gud må lede dem", eller at de må "finde Guds vilje," som det ofte formuleres. Det gør jeg gerne, både når det er en del af en fortrolig samtale eller et bedemøde, og når en medkristen spørger, om jeg vil tage det med i min bøn derhjemme.

Indimellem sker det, at en, jeg har bedt for, melder tilbage og siger, at nu har han/hun fået en meget stærk fornemmelse af, hvad Guds vilje er, så nu behøver jeg ikke bede mere. Det er, som om ansvaret for beslutningen er løftet af

vedkommendes skuldre, og det er en stor lettelse. Et dejligt svar på bøn, skulle man synes. Men lige dér er jeg ofte temmelig mistænksom og stiller irriterende modspørgsmål om, hvad vedkommende begrunder sin beslutning med.

Det, der gør mig mistænksom, er i første omgang, at jeg ikke kender den slags fra Bibelen. Der er der en del eksempler på profetisk vejledning om Guds vilje i konkrete situationer (fx Jon 1,1; 3,1. ApG 13,2), i nogle tilfælde i form af drømme (fx Matt 2,13). Men ingen eksempler på "profetiske fornemmelser" af den type, som en del medkristne fortæller om, altså en slags "mavefornemmelse" af, hvad Guds vilje er, som opstår efter bøn, og som man så bare blindt kan rette sig efter.

Det betyder selvfølgelig ikke, at Gud ikke *kan* vejlede på den måde, og det betyder slet ikke, at vores følelser af uro eller fred er uvæsentlige, når vi træffer beslutninger. Det skal jeg vende tilbage til. Men det betyder, at der er grund til at se lidt nærmere på, hvad der er på spil, når vi

Peter Søes, f. 1973

Adjunkt på Menighedsfakultetet
ps@teologi.dk

Der er mange situationer, hvor det ikke ud fra Bibelen er klart, hvad "Guds vilje" er

beder om Guds vejledning, og særligt på, hvad forholdet er mellem Guds vilje og vores ansvar.

Situationer, hvor Guds vilje er entydig

Bibelen kan nogle steder tale om Guds vilje på en meget enkel og direkte måde; Paulus kan fx skrive: "Dette er Guds vilje, at I skal helliges, så I afholder jer fra utugt" (1 Thess 4,3). Det betyder, at hvis man overvejer at indlede et seksuelt forhold til en, man ikke er gift med, så er Guds vejledning klar – helt uanset, hvad man ellers har af fornemmelser i den anledning.

Eksemplet kan virke banalt, men jeg synes, det er værd at understrege med tanke på, hvor tilbøjelig en synder (herunder denne artikels forfatter) ofte er til at opløse Bibelens konkrete bud i vidtløftige fortolkninger. Der er masser af situationer, også når det handler om at lade være med at lyve, snyde, fuske eller bagtale, hvor problemet ikke er at finde ud af, hvad Guds vilje er, men at tøjle sin egen lyst til at gøre det modsatte.

Guds forudviden ophæver ikke vores ansvar

Men der er jo også mange situationer, hvor det ikke ud fra Bibelen er klart, hvad "Guds vilje" er. Det gælder eksemplerne i indledningen (valg af ægtefælle, job mv.). Har Gud overhovedet en "vilje" i den slags valgsituationer? Og hvis han har, er det så sådan, at han har en slags køreplan for vores liv, hvor han på forhånd har bestemt, om vi skal giftes med den ene eller den anden eller slet ikke, hvor vi skal bo, om vi skal være rørlæggere eller missionærer eller litteraturhistorikere osv.?

Det kunne man jo synes, var meget logisk: Gud kender på forhånd hver eneste dag af vores liv (Sl 139,16). Så kunne man tro, alle vores livs små og store begivenheder skete med en slags "nødvendighed", fordi Gud har al magt, og fordi hans vilje altid sker. Og at vores oplevelse af at vælge, altså af at afveje forskellige muligheder mod hinanden og på den baggrund træffe en beslutning, bare var en illusion.

Nu tror jeg faktisk ikke, det er så logisk. Gud er nemlig ikke selv en del af tiden og årsagskæderne her på jorden, og det er hans alvidenhed heller ikke. Han er derimod både tidens og årsagernes *skaber*. Det betyder, at hans forudviden om samtlige beslutninger og øjeblikke i vores liv ikke er på samme niveau som de andre faktorer, der påvirker vores liv. Og deraf følger, at hans forudviden ikke ophæver vores eget ansvar for de beslutninger, vi træffer.

Det gør den heller ikke ifølge Bibelen. Det kan vi fx se i Andet Korintherbrev 1,23-2,4.9, hvor Paulus fortæller om en beslutning, han har taget, om at aflyse et besøg i Korinth og skrive et brev til menigheden i stedet. Der var et konkret problem i menigheden, en personsag, som det er svært helt at vide, hvad gik ud på. Men Paulus afvejede i den situation de muligheder, han havde, og traf på den baggrund sin beslutning. Det er tydeligt, at det ikke var nogen let situation for ham, og ud over at tænke sig godt om er der ingen tvivl om, at Paulus har bedt meget og sikkert også rådført sig med fortrolige medkristne.

Endnu mere tydeligt er det imidlertid, at det var en ægte valgsituation, hvor han kunne gøre enten det ene eller det andet. Guds alvidenhed gjorde det ikke til et valg på skrømt. Og Paulus

FOTO: ISTOCKPHOTO

måtte bagefter tage ansvar for den beslutning, han havde truffet. Det er netop, hvad han gør i teksten, og man kan mærke, hvor taknemmelig og lettet han er, over at det er gået godt.

Det er heller ikke sådan, at Paulus, da han traf beslutningen, havde en slags mavefornemmelse af, hvad Gud ville, han skulle gøre, ved at han "havde fred i", at han fulgte en plan, han havde fået kendskab til. Tværtimod: Han var meget usikker på det tidspunkt. Han fortæller, at det var "i stor nød og med beklemt hjerte" og "under mange tårer" (2 Kor 2,4).

Forskellige veje kan være Guds kald

Det svarer meget præcist til den oplevelse, jeg selv har, når jeg skal træffe en beslutning, som kan få store konsekvenser for mig selv og andre, men hvor jeg ikke direkte kan afgøre, hvad der er det rigtige at gøre ud fra Bibelen. Uanset hvor

meget jeg beder, og hvor mange gode råd jeg får af venner og vejledere, involverer det som regel både et "beklemt hjerte" og "mange tårer".

Til gengæld er jeg ikke så bange for, at jeg skal falde ud af Guds vilje og planer og kald, uanset hvad jeg vælger. For jeg tror, der er mange forskellige veje i livet, der kan være Guds plan og kald og vilje for mig og for os hver især – fordi de hver for sig er fuldt forenelige med det, der er hans overordnede "gode vilje" med os, nemlig at vi skal være hans børn ved troen på Jesus Kristus (Ef 1,5).

Dén vilje står fast! Den er fra evighed af udtryk for Guds væsen og kærlighed, og han er fast besluttet på at gennemføre den (Ef 1,9). Det gør han gennem alle de faktorer, der former mit liv – både dem, jeg ikke selv har indflydelse på, og dem, jeg faktisk har indflydelse på gennem mine små og store beslutninger. Også når

Intet i Bibelen tyder på, at det gælder om at ramme en på forhånd fastlagt køreplan for vores liv, hvorefter vi så kan lægge ansvaret for beslutningerne fra os.

Det er vigtigt at "mærke efter" – men mavefølelsen fortæller noget om mig selv, ikke om Gud eller om en plan, som var skjult for mig, før jeg bad, men som jeg kender efter bønnen.

mine beslutninger er dårlige, og faktisk også, når de er syndige, så sandt som synd ikke fordømmer en synder, der tror på Jesus.

Men intet i Bibelen tyder på, at det gælder om at ramme en på forhånd fastlagt køreplan for vores liv, hvorefter vi så kan lægge ansvaret for beslutningerne fra os. Tværtimod bekræfter Bibelen overalt ansvaret; det hører med til at være menneske, og også til Guds mening med, hvad vi er som mennesker.

Når man fx vælger at søge et job, er der som regel både gode og dårlige ting ved det. Og man kan godt – på forhånd – bede Gud om ikke at få jobbet, hvis det vil være dårligt for én selv eller ens familie, eller man ikke vil kunne klare det. Men det ændrer ikke på, at man selv må tage ansvar for at have søgt det, hvis man får det, også når det bliver surt og svært, som alle jobs indimellem gør.

Det samme gælder ægteskabet: Jeg tror ikke, der på forhånd er en "eneste ene", som det gælder om at finde frem til, hvis man er ugift. Men når ægteskabet er indgået, er ægtefællen til gengæld den eneste, man efter Guds vilje skal elske og ære og leve sammen med i medgang og modgang.

Men handler det så bare om at tænke sig grundigt om og så gøre, som man selv synes, hvis man ikke ligefrem overtræder et af de ti bud ved det? Nej, beslutninger handler om meget mere end ren tænkning. Det handler ret forstået om "mavefølelser" i den forstand, at vi er kropslige væsner, som bearbejder alle de informationer, vi får, med hele vores sanse- og følelsesapparat, vores frygt og vores begær.

Tankearbejdet med at afveje plusser og minusser før en beslutning er kun en lille del af det, og det er ikke specielt gudvelbehageligt at gøre det hele til et spørgsmål om dét. Gud har skabt os som kropslige, følende og sansende, altså som mennesker, ikke som regnemaskiner. Derfor er det vigtigt at "mærke efter" – men mavefølelsen fortæller vel at mærke noget om

mig. Derimod fortæller den ikke noget om Gud eller om en køreplan, som var skjult for mig, før jeg bad, men som jeg kender efter bønnen.

Hvorfor bede om Guds vejledning?

Men hvorfor så overhovedet bede om Guds vejledning? Fordi Gud gør noget med os, når vi beder. Jeg tror, det bl.a. er det, Paulus tænker på, når han formaner os til at "lade os forvandle, ved at sindet fornyes, så vi kan skønne, hvad Guds vilje er" (Rom 12,2). *Guds vilje* er her ikke en konkret vej, man kan følge i livets valgsituationer, hvis man kender den. Den er derimod noget, vi kan søge på alle de mulige veje, vores liv kan tage, nemlig "det gode, det gudvelbehagelige, det fuldkomne".

Som de syndere, vi er, ligger det ikke til os at søge dét. Naturligt er vi styret af, hvad der tjener os selv og dem, vi føler os mest "på hold med", snarere end hvad der tjener Gud og de mennesker, vi ikke får noget ud af at hjælpe. Det er vores naturlige prioriteringer, der styrer vores mavefornemmelse – og dermed vores beslutninger!

Bønnen om Guds vejledning er ikke en bøn om, at Gud vil vise os indholdet af en plan og dermed lette vores skuldre for ansvaret. Det er derimod en bøn om, at han vil forvandle os, så de selviske og syndige motiver mister noget af deres magt over os.

Bibelens mest kendte eksempel på sådan en bøn er Salme 25, hvor David beder: "Vis mig dine veje, Herre, lær mig dine stier!" (v.4).

Ofte er det blevet udlagt, som om David her søger konkrete handlingsanvisninger, enten i form af profeti eller i form af psykologisk sikkerhed, altså det, jeg i denne artikel har kaldt "mavefornemmelse". Men det er faktisk ikke det, der står. Der står, at "Herrens stier" er "godhed og troskab" (v.10), og at den afgørende vejledning, Gud giver, er "fællesskab med ham" (v.14), som man får i pagtsforholdet til Gud.

Dauids ordvalg er lidt anderledes end Paulus',

og han understreger endnu tydeligere, at bøn-
nen om Guds vejledning ånder af syndsbe-
kendelse (v.6-7.11.18) og ydmyghed (v.9). Men ind-
holdet er det samme: Det handler ikke så meget
om, *hvad* vi beslutter os for i livets valgsituati-
oner, men om *hvad der styrer os*, når vi vælger.
Om det er vores egne syndige dagsordner, eller
det er den gudsfrygt, der springer ud af mødet
med Guds barmhjertighed.

Det kan godt virke både provokerende og fru-
strerende, i hvert fald hvis man står over for
en svær beslutning og ikke ved, hvad man skal
gøre. Men det ser faktisk ud til, at den forvand-
lingsproces, som Paulus formaner os til at gå
ind i, og som David beskriver så stærkt, er me-
get vigtigere for Gud, end om vi nu lige vælger
den ene eller den anden vej i livet.

Gerninger, som Gud forud har lagt til rette

Jeg skrev til indledning, at jeg ligesom de fle-
ste kristne beder meget, når en stor beslutning
presser sig på. Men jeg ville gerne være bedre
til at bede om vejledning til hverdag også. Pau-
lus giver perspektivet: "Hans værk er vi, skabt i
Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud for-
ud har lagt til rette for os at vandre i" (Ef 2,10).

Igen: Det betyder ikke, at der er et sæt fast fik-
serede gode gerninger, som Gud har planlagt
for os til forskel fra andre (gode) gerninger, som
vi slipper for at røre ved.

Men det betyder, at vores hverdag med de op-
gaver, vi bliver stillet over for på jobbet, i nabo-
laget, i familien og i menigheden, er et kald fra
Gud. Både når hverdagen rummer svære beslut-
ninger, som vi skal tage ansvar for med både fø-
lelser og forstand, og når den er mere enkel at
gå til. Den er i begge tilfælde fuld af anledninger
til at søge "det gode, det gudvelbehagelige, det
fuldkomne," og til at Gud igennem det kan for-
me os efter sin store plan om frelse.

Måske bliver det lettere at opdage disse anled-
ninger, hvis man har bedt Salme 25 som mor-
genbøn. ■

HORISONT

SPALTEN, HVOR REDAKTIONENS MEDLEMMER VIL FORSØGE AT SÆTTE AKTUELLE OG PRINCIPIELLE FORHOLD IND I EN STØRRE SAMMENHÆNG.

SPALTEN VIL OGSÅ INDEHOLDE PASSAGER FRA DEN KIRKELIGE DEBAT OG KLIP FRA FORSKELLIGE BLADE OG AVISER.

Vi skriver trods alt 2019

Det er ikke få gange, formuleringen "vi skriver trods alt 2019" bliver brugt som argument. Det kan være i debatter om alt fra holdninger og ideer, tro og levevis, musikstil og mode. Et rigtig argument kan det dog ikke kaldes. *Kronologisk snobberi*, kalder John Piper det:

"Fordi noget er nyt, er det ikke nødvendigvis en dyd, og fordi noget er gammelt, er det ikke nødvendigvis en last. Sandhed og skønhed og godhed bestemmes ikke af, hvornår de eksisterer. Intet er ringere, fordi det er gammelt, og intet er værdifuldt, bare fordi det er moderne."¹

Lad os derfor kalde det et ugyldigt argument. Det vil det modsatte derfor også være, og ville heller ikke kunne bruges som argument i hvilken som helst sag; at bare fordi det er gammelt, er det bedre, og at noget er værdifuldt, bare fordi det er antikt.

Men her vil jeg mene, at nytænkning og udvikling har så stor gennemslagskraft, at det

er snobberiet for det nye, der er mest fremtrædende. Som da forhenværende statsminister Lars Løkke Rasmussen hentydede til kristne som de kræfter, der ønsker fortidens forstokkede menneskesyn. "Sandhed ... bestemmes ikke af, hvornår den eksisterer," skriver Piper.

Et andet eksempel: Sofie Carsten Nielsen (R) skrev for nyligt et hidsigt indlæg i Ekstra Bladet, hvor hun kritiserede og advarede mod Dansk Folkepartis forslag om at give familier, hvad der svarer til dagpengesatsen (max. 18.866 kr. om måneden) for at passe deres børn selv. Hun skrev bl.a., at DF dermed vil "bombe ligestilling og kvinders rettigheder tilbage til en dunkel fortid". Selvom hun ikke bruger min indledende formulering, mener hun tydeligvis, at fortidens samfundsordninger er ringere end nutidens, på alle punkter.

Vi bør forlange, at der argumenteres med gyldige argumenter, og at der føres en

saglig debat om alle emner. For hvad handler det egentligt om? Til det sidste eksempel vil jeg mene, at det handler om at overveje, om den aktuelle livsstil og måde at leve på er gavnlig og god for barnet og for familien.

De nordiske lande har klar rekord i antal børn i institutioner, og også i hvor tidligt børnene bliver sendt af sted. Blandt de nordiske lande har Danmark rekorden; 62 % af de 0-2-årige er i institution. Da der ikke er mange lande at sammenligne sig med, er der heller ikke lavet så megen forskning på området. Det vil sige, at vi ikke ved, hvilken betydning det vil få for børnene, som så tidligt bliver sendt af sted. "Et socialt eksperiment", kaldes det af cand.pæd. Erik Sigsgaard og flere med ham. Dog ved vi, at barnet (med meget få undtagelser) har det bedst hos sine forældre de første år af sit liv.

Paulus skriver til thessalonikerne: "Prøv alt, hold fast ved

det gode" (1 Thess 5,21). Det blev nok ikke skrevet i forhold til, om børn skal passes hjemme eller i institution. Men vi skal prøve, overveje, reflektere og debattere, og så holde fast ved det, der er godt. Ikke fordi det er nyt eller gammelt.

I LM's Legestue i Silkeborg mærker vi, at det er der flere forældre, der gør; der er godt fyldt op med børn og forældre, som aldrig før. Mange af dem har overvejet og tænkt og er kommet frem til, at det bedste for dem vil være, at de selv passer barnet. Og så er der andet, der må stå i venteposition. Det er lidt nyt, og alligevel gammelt. Uanset vil jeg påstå, at det er godt.

Ruth Vatne Rasmussen

1 *Spild ikke tiden*, Credo Forlag 2006, s.16. Piper skriver i bogen, at han har lært det af C.S Lewis.

Vi er ved at miste troen på, at Guds ordning for mand og kvinde er god

Sker der noget ved at droppe kønskomplementarismen?

Jeg ved det godt. Man skal ikke ligefrem være ekspert i sociale koder for at opdage, at det ikke rimer særlig godt på dansk ligestillingstænkning at fastholde, at vi som mand og kvinde har forskellige opgaver og kald.

Selv blandt kristne, der ønsker at være bibeltro, får flere sværere ved at se, at Bibelen taler klart om, at mand og kvinde er forskellige og dermed skal komplementere hinanden i hjem og menighed. En del ser fx ikke noget problem i ordningen med kvindelige præster, hvilket også afspejles i Menighedsfakultetets nye udmelding om, at man ligestiller et ja og et nej til kvindelige præster.

Det kunne jeg vælge at begræde. Personligt synes jeg faktisk, det er trist. Men jeg tror, vi har et underliggende problem, der er næsten lige så alvorligt og endnu mere udbredt.

Vi er ved at miste troen på, at Guds ordning for mand og kvinde er god.¹ Den bibelske

lære om komplementariteten mellem mand og kvinde er på vej til at blive et nødvendigt onde, som vi modstræbende bøjer nakken for i lydighed – hvis man da overhovedet gør det.

Men hvis vi dropper den bibelske tanke om, at mand og kvinde komplementerer hinanden, er det et stort tab af noget smukt og værdifuldt.

For det første mister vi en af de skønneste illustrationer af evangeliet.

Manden og kvindens samspil er nemlig designet til at afspejle forholdet mellem Jesus og Kirken (Ef 5,32). Når kvinden er kaldet til at underordne sig mandens lederskab, er det for at vise, hvordan menigheden må lade sig lede af Jesus (Ef 5,24. Kol 3,18). Omvendt er manden kaldet til at elske og ofre sig selv, for at vise, hvordan Jesus ofrede sig selv i hengiven kærlighed (Ef 5,25. Kol 3,19).

Desværre er alle mænd ikke tilnærmelsesvist ligeså selvopofrende som Jesus i deres le-

derskab. Måske er der også en kvinde eller to, der kan synes, at det indimellem kan være lidt svært at underordne sig. Men hvis vi øver os og hjælper hinanden, kan vi sammen få lov til at erfare nye dybder af evangeliets skønhed. Hvis vi er heldige, begynder vi gradvist at se, hvor langt Jesus var villig til at gå for vores skyld.

Alt for ofte er kønskomplementarismens sag blevet talt med nej-hatten på. Måske har det været næsten uundgåeligt, fordi det ikke overraskende har været ved nej'erne, at kampene har stået. Men hvis man kun fokuserer på begrænsningerne, risikerer man at misse pointen med, at Gud overhovedet har skabt os med forskellige opgaver i første omgang.

For det andet risikerer vi, at samspillet mellem kønnene bliver en kamp for egen ret.

Hvis kønnene skal komplementere hinanden, må manden være selvopofrende og tænke over, hvad der er bedst for kvinden – ikke for ham

selv. Lederskabet kan altså bestå i, at manden må bøje sig for kvindens vilje stik imod sit eget ego. Omvendt er kvinden med sin underordning kaldet til at bøje sig for mandens endelige beslutning.

Kønskomplementarismen er altså et smukt samspil, der beskytter imod, at ægteskabet bliver til alles-kamp-mod-alle. Hvis vi mister synet for skønheden i forskelligheden, risikerer vi, at den, der råber højest, vinder. I stedet for at vi bøjer os mod hinanden uanset vores køn (Ef 5,21).

Så lad os værne om kønskomplementarismen. Ikke kun, fordi den er en bibelsk sandhed. Men også, fordi den er det bedste for os.

Anton Bech Braüner

1 Det gælder både i hjem og menighed. Her fokuserer jeg primært på hjemmet, fordi det er fundamentet for at tale om kønskomplementarisme i menigheden.

FOR TROEN

Du styrer i retning af det, du ser på

EN UDFOLDELSE AF ANDET PETERSBREV 3,1-18

AF OLE SOLGAARD

*Hvordan er sammenhængen mellem en andengenerationsindvandrer,
en kørelærer og Jesu genkomst?*

Med fare for at skævvride eller generalisere vil jeg vove at pege på to forhold, der ofte kendetegner *andengenerationsindvandrere*: Dels har de *opgivet håbet* om at vende tilbage til deres fædreland; de har efterhånden vænnet sig til at bo i Danmark. Dels løsriver de sig – ganske vist i forskellig grad – efterhånden fra deres hjemlands kultur og moral og *tilpasser sig* det omgivende samfund i Danmark.

Bibelen beskriver nogle steder et kristent menneske som en *indvandrer*; en fremmed, der har et andet hjemland (1 Pet 1,1; 2,9-11. Hebr 11,13-16). Derfor er et kristent menneske præget af de normer, der hører til dér, i Guds rige.

Men jeg er bange for, at der i vores kristne fællesskaber findes en del, der står i fare for at være "andengenerationskristne", der – parallelt med kendetegnene på andengenerationsindvandre – kan blive præget af to tendenser, som nok ovenikøbet har sammenhæng med hinanden:

1. *Man har mistet håbet om Jesu genkomst og det evige liv.*

Man har ligesom slået sig til ro med livet her og nu – og lever, som om der ikke er en evighed. Ganske vist bekender man troen på Jesu genkomst, men man regner egentlig ikke med den – slet ikke i vores levetid.

2. *Man løsriver sig gradvist fra Bibelens normer i praksis.*

Man kommer måske nok til kristne møder og gudstjenester og læser i Bibelen i ny og næ – for det er en del af den kultur, man har i bagagen. Men i praksis lader man sig i højere og højere grad præge af det omgivende samfund, hvor Gud er pillet af tronen.

Hvordan ser mit liv ud i forhold til de to ting, der er på spil: Hvad håber jeg på? Og hvordan lever jeg mit liv?

Værn mod andengenerationskristendom

Andet Petersbrev – ikke mindst kapitel 3, som er omdrejningspunktet i artiklen her – har nog-

le væsentlige påmindelser til os, der står i fare for at blive "andengenerationskristne". Læs det gerne selv ...

Først minder Peter os om at holde fast i Bibels ord: "I skal huske de ord, der tidligere er talt af de hellige profeter, og vor Herre og frelsers bud" (v. 2). Guds ord må integreres i vores hverdag, hvis vi skal værnes mod "andengenerationskristendommen". Det er nemlig en virkningsfuld modgift både mod det mistede håb og mod den tilpassede livsstil.

Vi har brug for modgiften, for det er ikke så let at fastholde håbet, der modsiges både inde fra og udefra. Spørgsmålet, som de nedbrydelige og falske "evangelieforkyndere", der omtales i Andet Petersbrev, stiller, kan også opstå i eller omkring os: "Hvad bliver der af løftet om hans (Jesu) komme?" (v. 4).

Hvad bliver det til med Jesu genkomst?

Peter forbereder os i sit brev på, at mange vil gøre grin med troen (på Jesu genkomst) og spørge, hvad det egentlig bliver til: I snakker om Jesu genkomst, men der sker ikke noget; alt er jo ved det gamle!

Peters første svar på den indvending er: Nej, alt er netop ikke ved det gamle! Og så henviser han (v. 5ff) til, at der engang var en omfattende oversvømmelse, syndflodskatastrofen. Dengang var der sandsynligvis også folk, der hånedes Noa, da han byggede arken ..., *men* den daværende verden gik faktisk til grunde alligevel. Derfor er Peters ræsonnement, at så er der ikke noget mærkeligt i at holde fast i troen på, at der snart – på Guds befaling – igen vil ske noget verdensomvæltende.

Teksten indeholder også et andet modsvar til genkomst-skeptikerne: Når Jesus endnu ikke er kommet igen, skyldes det, at Gud stadig *opretholder* verden (v. 7-9). Det er Gud, der holder alle "hjul" og ethvert åndedræt i gang. Fordi han vil det. Han ønsker ikke, at nogen skal gå fortabt, når verden går under.

DETTE ER DEN SIDSTE AF TRE ARTIKLER, HVOR INDHOLDET I ANDET PETERSBREV UDFOLDES. DE FOREGÅENDE ARTIKLER BLEV BRAGT I HHV. NR. 3 OG 4 2019.

Ole Solgaard, f. 1969

Redaktør af *Budskabet* og journalist på *Tro & Mission*
os@dml.dk

*De mennesker,
vi møder, er ikke
ligegyldige til-
fældigheder, men
de er med i Guds
tanke*

Det er altså ikke udtryk for sløvhed fra Guds side, at Jesus endnu ikke er kommet igen. Han strækker derimod tiden, så der er mulighed for omvendelse.

Det sætter da virkelig perspektiv over vores hverdag – i ventetiden. De mennesker, vi møder, er ikke ligegyldige tilfældigheder, men de er med i Guds tanke. Det er ikke nok for Gud, at flere bliver ”interesserede”. Han ønsker, at de skal kende ham, blive frelst og få evigt liv. Intet mindre.

Hvad venter forude?

Peter forbereder os også på, *hvad* der egentlig er i vente forude. ”Herrens dag” vil bl.a. være kendetegnet af, at *alt går i opløsning*: ”Da vil himlene forgå med et brag, og elementerne vil brænde op, og jorden og alt det menneskeskabte på den vil vise sig som det, det er ...” (v. 10).

Nogle frygter, at miljøsvineri, klimaforandringer, terror eller udviklingen i krigsindustrien vil føre til jordens undergang. Det er muligt, men vi ved det ikke. Under alle omstændigheder kommer det ikke til at ske ved en tilfældighed, men efter Guds plan, hvad enten det så rent konkret sker på den ene eller den anden måde. På et tidspunkt vil Gud lade jorden gå under, så vi kan blive befriet fra alt det onde og forkrænkkelige, som syndefaldet medførte.

Vi ved også, at det bliver en *kontrastfyldt* begivenhed, når Jesus kommer igen. Forfatteren Poul Hoffmann (1928-2015) beskrev noget af det kontrastfyldte på sin egen fine måde: ”Jeg er optimist – jeg tror på jordens undergang!”

Sagen er nemlig, at der for den troende gemmer sig et *håb* bag ved jordens undergang. Der er ikke sat punktum med jordens undergang. Der er noget godt i vente: ”Men efter hans løfte venter vi nye himle og en ny jord, hvor retfærdighed bor” (v. 13).

Gud genetablerer et fuldkomment paradis. Det er vores hjemland. Det er der, vi hører til: ”... Nu er Guds bolig hos menneskene ...” (Åb 21,1-4). Måske har vi indtil nu oplevet situationer, hvor vi har haft svært ved at se Gud. Men på den dag skal vi se ham ansigt til ansigt – uden afstand. Alle de tårer, vi har grædt over lidelse, modgang, egne og andres synder, sår

og savn, de vil blive tørret væk af Guds kærlige hænder.

Ligeså nærværende Gud møder den troende med barmhjertighed, ligeså nærværende vil Guds vrede og dom være over dem, der slår sig til ro i deres ugudelighed og ikke omvender sig og tager imod frelsen: ”De ugudelige mennesker skal gå fortabt” (v. 7b). Det er alvoren i den kontrastfyldte begivenhed.

”Andengenerationskristendom”, hvor man bare har et ydre forhold til den kristne kultur, giver ikke adgang til livet på den nye jord. Det gør Jesus alene. ”Den, der tror på Sønnen, *har* evigt liv; den, der er ulydig mod Sønnen, skal ikke se livet, men Guds vrede *bliver* over ham” (Joh 3,36).

Vi skal derfor hverken gå rundt i en falsk sikkerhed eller en falsk utryghed med tanke på dommedag, men finde vores fundament alene i Jesus.

Hvordan leve i ventetiden?

I lyset af den virkelighed, der venter forude, kan vi så spørge: Hvordan skal vi leve vores liv, *mens vi venter* på Jesu genkomst?

Det første svar vil jeg hente fra min kørelærer og ikke direkte fra bibelteksten. For 32 år siden sendte min kørelærer mig ud at køre på motorvej. Det virkede enormt farligt med alle de biler på alle sider. Ikke desto mindre ville han have mig til at overhale en stor sættevogn. Jeg begyndte at stirre ud til siden på alle de store hjul, jeg skulle forbi. Men så råbte kørelæreren: ”Kig dog fremad!” ”Jamen, jeg skal jo passe på, at jeg ikke kører ind i siden på lastbilen,” forsvarede jeg mig. Så kom hans forklaring: ”Du bliver nødt til at kigge fremad, for du styrer i retning af det, du ser på”, og det kunne jeg faktisk også mærke.

Jeg er heldigvis kommet godt forbi de fleste lastbiler siden, men jeg lærte også en vigtig åndelig lektie om mit liv som kristen på vej til livets mål: *Du styrer i retning af det, du ser på!*

Vi skal ikke fokusere og stirre på alle de frygtelige farer undervejs, men holde retningen mod målet for øje. Ganske vist skal vi registrere farerne – også de fristelser og forførelser, vi udsættes for, fx materialisme og seksualisme, som vi så på i kapitel 2 – og tage dem dødsensal-

Jesu genkomst er altså et stærkt kald til mission. Det er vigtigere at handle på det end at spekulere på en masse detaljer om, hvordan begivenhederne omkring Jesu genkomst vil forløbe

vorligt, men så skal vi ellers rette øjnene "fremad" og følge den lige vej til målet, så vi ikke kører i grøften undervejs.

Derfor spiller netop håbet om Jesu genkomst og det evige liv så central en rolle. Guds ord hjælper os til at løfte øjnene, "sætte langt lys på" og få det store perspektiv over vores liv – og så ellers pejle efter det. Når vi holder målet for øje i hverdagen, så er vi på ret kurs!

Det andet, som Andet Peterbrev viser os om ventetiden, er, at visheden om Jesu genkomst og dommedag skaber en *hellig guds frygt*: "Da nu alle disse ting må gå i opløsning, hvor helligt og gudsfrygtigt bør I da ikke leve ..." (v. 11).

Når vi ved, at det hele en dag går i opløsning, og at vi skal stå til regnskab for den hellige Gud, så sætter det sit præg på, hvordan vi fx forvalter vores penge og hvordan vi behandler andre. Det drejer sig bl.a. om at bruge tid og penge på noget, der har evighedsværdi – i stedet for kun at være optaget af at bruge tid og penge på noget, der alligevel går i opløsning.

Evighedsperspektivet hjælper mig til at droppe den kortsigtede livsstil, hvor det bare er mig selv og mine umiddelbare behov, der er i centrum. Jeg vil ikke være underlagt tidsåndens dagsorden eller jagte efter andres anerkendelse. Jeg vil hellere leve med målet for øje – så jeg til hverdag ærer Gud og er til gavn og glæde for min næste. Jeg er jo på vej "hjemad". Jeg vil leve i tillid til ham, jeg håber på, og i ærefrygt for ham, jeg skal stå til regnskab for.

Det tredje, der understreges om ventetiden, handler om, at vi kan være med til at forkorte ventetiden til Jesu genkomst: "... mens I venter på, ja fremskynder Guds dags komme" (v. 12).

Det tyder på, at ventetiden forkortes, ved at evangeliet om Jesus bliver forkyndt i hele verden (Matt 24,14). Og Gud har tænkt sig at bruge os i sin mission. Det er der store perspektiver i, for når vi medvirker til, at evangeliet kommer længere ud, arbejder vi med på, at Jesus snart kommer igen – og dermed nærmer den endelige forløsning sig.

Jesu genkomst er altså et stærkt kald til mission. Det er vigtigere at handle på det end at spekulere på en masse detaljer om, hvordan begivenhederne omkring Jesu genkomst vil forløbe (ApG 1,6-8). Folk i vores omgangskreds og ude omkring i verden må vide, at det endnu er muligt at blive omvendt.

Dobbeltvirkende modgift

Som nævnt kan Andet Petersbrev være en modgift mod "andengenerationskristendommen". Det hjælper os nemlig både til 1) at fastholde håbet om vores hjemland og 2) at indrette os efter Guds normer, mens vi er her.

Angående det med *normerne* formaner Peter til, at vi ikke misbruger nåden og friheden i Jesus, men at vi lader nåden få lov at skabe vækst og forandring i livet.

De "ukyndige" falske lærere har formentlig fået Paulus' radikale nåde-forkyn-

delse (evt. Rom 5,20b) galt i halsen, så de lægger op til, at man kan leve, som man vil (v. 16-18). Men Peter understreger, at når man netop er befriet fra synden, så kan man ikke bare vælte sig ud i den igen.

Det kan godt være, at vi ikke skal overtage alle de kulturelle normer og traditioner fra generationerne før os i familie, kirke eller missionsforening. Måske kan der være brug for en vis løsrivelse. Men vi skal aldrig lade os rive med af "andengenerationskristendommens" gradvise løsrivelse fra Guds normer.

Håbet som modgift understreger Peter igen i slutningen af brevet: "... når I ser frem til dette, ..." (v. 14). Vi kan se frem til en ny himmel og en ny jord. Forløsningen nærmer sig. Og det får os til at holde ud i livets kamp.

Når Peter skriver om verdens undergang og Jesu genkomst, er det altså primært for at opmuntre os – dels til ikke at miste håbet, og dels til at indrette os her og nu efter de normer, der gælder i det land, vi er på vej til, og hvor vi allerede hører til. Der er nøje sammenhæng mellem vores håb og vores livsstil.

Vi kan indimellem synes, at livet er hårdt, at kampen som kristen er svær, eller at vi bliver udsat for mere og mere modgang og forførelse. Men så må vi "kigge fremad" og se, at forløsningen nærmer sig. For Jesus kommer snart igen, og så skal vi hjem, hvor vi egentlig hører til.

Vi må derfor holde målet for øje. For vi styrer i retning af det, vi ser på!

FOR TROEN

JEG MINDES FORTIDS DAGE

AF DORTE SIG LEERGAARD

*Hun havde en norsk trøje med tinknapper.
Jeg husker det, som om hun altid var der ...*

Jeg er vild med Det Gamle Testamente (GT). Fyldt, som det er med mennesker, gru, svigt, fordærv, afgudsdyrkelse, heltemod, hellighed, tro og kærlighed. Skabelse, fald og forjættelser. Det, som klinger med i levede liv. Det, vi kan genkende i den største historie og i den mindste, i eget liv.

Nogle gange klinger det med i de liv, vi fulgte efter. Både fyrtårnene og de undseelige.

Vidnesbyrd anno ca. 1970

Hun havde en norsk trøje med tinknapper. Jeg husker det, som om hun altid var der. Juniorlederen +40, enlig kvinde, der boede sammen med sin mor. Praktisk tøj, klar til udeliv – og til at fortælle om alt det gode i Bibelen. Hun lyttede og lo dæmpet, så man på latteren kunne høre, om hun bifaldt de skøre indfald, vi fortalte om fra dagligdagen.

Der var sådan en duft ved hende af gemte, men ikke glemte længselsfulde sommeraftner, hvor unge piger og mænd årtier tilbage legede to-

mand-frem-for-en-enke og banke-banke-bøf, mens duggen faldt, og en kone på gården var klar med boller og æblekage. Mere var det ikke blevet til. Dagene var gået. Nu var hun her og gav sine timer til os.

Juniorlederen er ikke nævnt i Bibelen. Det er til gengæld Almodad, Shelef, Hasarmavet og Hesron og hans hustru Azuba. De er sammen med andre i uendelige rækker nævnt i GT's optegnelser over mennesker. Mennesker, som alle var skabt af Gud, set af ham og havde præcis den plads i hans historie, som førte fra Adam og faldet over forjættelserne til Abraham og Moses helt frem til opfyldelsen i Jesus.

Om mange af disse mennesker står der ikke andet end deres navn. Vi ved ikke, om Azuba var en skønhed, der fik Hesron til at løbe det sidste stykke hjem, når han så hendes skikkelse i teltåbningen, eller om han fandt en omvej for at nyde et par dadler i fred, inden han kom hjem til hendes evindelige skælden og smældene. Vi ved heller ikke, om Shelef gemte på pinefulde hemmelighe-

Selv for helten David var der ingen pointe i at mindes eget værk og egne gerninger

der. Om Hasarmarvet livet igennem led under sin fars hårdhed, eller om Almodad snød i handel eller blot passede sit på bedste vis.

Men de er nævnt i Bibelen. Hver på sin plads. Navn efter navn. Fødsel efter fødsel. Dag efter dag, år efter år, liv efter liv er noteret. Fordi de alle havde en plads i Guds store plan. Født. Set. Og ført til protokols. Fordi Gud elskede verden. Fordi han knyttede sine løfter til sit folk. Fordi han stadfæstede løfterne i den verden, han har skabt, og vi er sat i.

Vidnesbyrd anno ca. 1000 f.Kr.

David. Ham kender vi. Hans storhed. Hans svig. Hans tro. Derfor er det også godt at læse Davids salmer og bede dem, som sine egne. For eksempel Salme 143:

"Herre hør min bøn, lyt til min tryglen, svar mig i din trofasthed og retfærdighed."

Jeg nærmer mig kanten af bønnen, der stiger til himlen, og mumler med:

"Før ikke sag mod din tjener, for intet menneske er retfærdigt over for dig."

Lige mine ord!

"Mit mod svigter, mit hjerte står stille i brystet. Jeg mindes fortids dage ..."

Åh ja, David. Det er sådan, jeg har det. Jeg kigger på dagen i dag og fortids dage. På vildniset af arvesyndens mange rodskud. På roden i hjertet og stænglerne, der voksede frit, stjal lyset og kvalte både min og andres glæde. Jeg ser faktisk fordærvet. Og mit hjerte står stille i brystet. Så

stille, at jeg næsten ikke tør læse videre.

Men fortsættelsen lyder: *"Jeg mindes fortids dage, jeg grunder over alle dine gerninger og tænker over dine hænders værk."*

Tak og lov og lettelsens suk! Det er sådan, det er. David har ret! Intet menneske er retfærdigt over for Gud. Men han håber på Herren og grunder over *hans* gerninger, *hans* hænders værk.

David så på Guds skaberværk og alle Guds handlinger med sit folk. Han kendte Israels historie og vidste, at Gud ikke svigter sine løfter – både dem, der var gået i opfyldelse, og det, som Gud ville lade ske, når David var stedt til hvile. Selv for helten David var der ingen pointe i at mindes eget værk og egne gerninger.

Et navn i Livets Bog

Vi er på den anden side. Vi ved, at forjættelserne blev opfyldt, da Jesus kom til verden. Han blev sat på denne Guds jord, og Gud lod sin dom ramme ham – ikke mig.

Det er ikke et åndeligt tankespind. Det er den skinbarlige virkelighed. Løfter og opfyldelse bundet til den verden og de mennesker, Gud selv har skabt.

Hende med trøjen og tinknapperne, som blev en af de mange, der med sit på én gang stærke og stille liv viste mig hen til Bibelen, er ikke nævnt i den.

Men jeg er overbevist om, at hendes navn står skrevet i Livets Bog. Hendes navn er Else Marie. ■

Dorte Sig Leergaard, f. 1964

Landsleder i Evangelisk
Luthersk Netværk
dorte.leergaard@gmail.com

Er det arrogant at være dogmatisk?

AF ANTON BECH BRAÜNER

Sandhedsrelativistisk "ydmyghed" kan i virkeligheden være hovmodig.

Anton Bech Braüner, f. 1991

Stud.theol. og prædikant i
LM-kirken Amager
a_brauner@hotmail.com

Jeg har en ydmyg tilgang til verden. Jeg ved ikke, hvad jeg tror på, og jeg påstår i hvert fald ikke at ligge inde med hele sandheden."

Måske har du mødt ovenstående reaktion i samtale om kristendom med en ikke-kristen. Det har jeg. Implikationen er tydelig og kommer som en syngende lussing gennem luften: Det mest ydmyge af alt må være ikke at lægge sig endeligt fast på noget verdensbillede. Og det mest arrogante er at være dogmatisk.

En lignende reaktion kan man møde i en kristen sammenhæng, hvor teologer og andre, der tager klar stilling i vanskelige debatter, hurtigt kan blive stemplet som dømmesyg.

Mangel på ydmyghed?

Lad det være slået fast med det samme: Det er utvivlsomt muligt at være både arrogant og dogmatisk. En fast defineret troslære er desværre ingen garanti for livslang ydmyghed. Og det er med god grund, at Bibelen opfordrer til at ired-

sætte "med mildhed" (2 Tim 2,25) og undgå "at indlade sig i ordkløvier, som ikke er til nogen nytte" (2 Tim 2,14).

Men er det decideret mangel på ydmyghed, at man overhovedet har en fast defineret troslære? Er det fx arrogant, når vi her i magasinet har et veldefineret ståsted og forsøger at udstikke en kurs i vanskelige spørgsmål?

Den amerikanske præst John Piper skriver: "Et af kendetegnene ved den [relativistiske] kultur er, at den kidnapper ordet *arrogance* og får det til at handle om *overbevisning*, og ordet *ydmyghed* til at referere til *usikkerhed*" (*Brothers, We are Not Professionals*, Nashville, 2003, s. 161).

Ifølge Piper er det altså en relativistisk opfindelse, når *arrogance* kædes sammen med *overbevisning*. Han citerer sågar C. K. Chesterton for humoristisk at have sagt, at den logiske konsekvens af at kæde de to ting sammen er, at vi får mennesker, der er for beskedne til at tro på den lille tabel!¹

Bibelsk ydmyghed indebærer bestemt ikke, at man skal sløre sine udmeldinger for at favne så bredt som muligt

Klar overbevisning ≠ arrogance

Hvis vi vender os mod Bibelen, er det klart, at ydmyghed på ingen måde står i modsætning til at have en klar overbevisning.

Det er bestemt heller ikke dømmesyg i *sig selv*, når kirkeledere kridter linjerne op på den teologiske spillebane og kommer med offentlige udmeldinger, hvor de forsøger at vise en vej. Det kræver stor mildhed, og når man blander sig i de store diskussioner, er det værd at stoppe op og overveje, om man egentlig er drevet af ærekærlighed og lysten til at få ret eller af kærlighed til sandheden. Alligevel opfordres kirkens ledere igen og igen til at hæve flaget. Højt faktisk.

Paulus opfordrer fx Timotheus til at "stå frem i tide og utide" for at "overbevis[e]" og "rette-sæt[te]" (2 Tim 4,2). Til Titus siger han: "for-man og tilrettevis", og han tilføjer ovenikøbet: "og gør det med eftertryk" (Tit 2,15).

Bibelsk ydmyghed indebærer altså bestemt ikke, at man skal sløre sine udmeldinger for at favne så bredt som muligt.

Bibelsk ydmyghed

For det første indebærer bibelsk ydmyghed, at vi må underordne os under Gud selv. Ydmyghed er nemlig først og fremmest et relationelt begreb. Jesus siger: "En tjener er ikke større end sin herre, og en udsending ikke større end den, der har sendt ham" (Joh 13,16).

Når Gud har talt, er sand ydmyghed altså at bøje sig, fordi det er ham, der er Gud. Dermed kan den sandhedsrelativistiske såkaldte ydmyghed, hvor man afviser Guds Ord med tøven og siger: "det ved jeg nu ikke helt, om jeg kan tro

på ...", være et udtryk for hovmod over for den almægtige Gud. Måske er det ufrivilligt, men under dække af ydmyghed kommer sandhedsrelativisten i praksis til at afvise Guds Ord ved i stedet at sætte sin egen erkendelse (eller mangel på samme!) over Gud selv.

Når vi bøjer os under Guds Ord, kan det derimod betyde, at vi må forsvare sandheder, som er i undertal og måske ligefrem decideret upopulære. Alligevel er vi kaldet til at fremme sandheden, så Gud får det sidste ord. Og når vi konstaterer, at vores hjerte er i konflikt med Guds Ord, og at vi er sovset ind i tidsånden anno 2019, må vi bekende det for Gud og bede ham om at vise os, at hans vej altid er den bedste.

For det andet indebærer bibelsk ydmyghed, at vi ser, at *det er Gud, der må give os erkendelsen*. Man kan jo ellers let tænke, at hvis man er en dogmatisk kristen, så er det udtryk for en lidt for stor tillid til sin egen indsigt. Men det er dårlig dogmatik!

I og med at Gud har inspireret Bibelen ved Helligånden, er vi afhængige af ham, når vi skal forstå hans ord.

Det er med god grund, at Paulus beder for menigheden i Efesos om, at Gud "vil give jer visdoms og åbenbarings ånd til at erkende ham, med jeres hjertes øjne oplyst, så I *forstår*, til hvilket håb han kaldte jer ..." (Ef 1,17f).

Forudsætningen for at forstå de åndelige dybder i Guds Ord er simpelthen, at Gud udøser sin Ånd over os. Det kalder til ydmyghed for et lille forkrøblet intellekt. Også selvom det bor hos en, der insisterer på at holde fast i den kristne troslære og dens etiske konsekvenser. ■

Artiklen er hentet fra TilLiv.dk d. 11. oktober 2019 og let bearbejdet

- 1 Oversat fra engelsk: "We are on the road to producing a race of man too mentally modest to believe in the multiplication table"

ET TÆNKENDE SIV

– OM BLAISE PASCAL

AF FLEMMING BAK POULSEN

Videnskabsmanden Pascal var efter sin omvendelse drevet af en lidenskabelig kærlighed til sandheden.

Flemming Bak Poulsen,
f. 1974

Sognepræst i Rønnevang Kirke,
Taastrup
fbp@km.dk

Jeg har altid fundet det trosstyrkende at høre og læse om de af historiens store, kloge mennesker, der bekendte sig til kristendommen. Det er godt at læse om mennesker, der ved deres liv er eksempler på, at man ikke behøver bruge færre hjerneceller end alle andre mennesker, bare fordi man er kristen. Franskmanden Blaise Pascal er et af den slags mennesker.

Han var lidt af et vidunderbarn. Det fortælles, at Pascal i en alder af 11 år, uden noget forhåndskendskab til geometri, fandt frem til Euklids 32. sætning¹ på egen hånd. Allerede som 16-årig skrev han en matematisk afhandling om keglesnit, senere udviklede han en regnemaskine, skrev flere matematiske afhandlinger og udførte en række betydningsfulde fysiske forsøg.

Det førte hurtigt til, at han regnedes for en af de førende naturvidenskabsmænd i Europa. Efter Pascals omvendelse til kristendommen, viede han sin energi og tankevirksomhed til Gud, og han skrev to værker, der har sikret ham en plads også i kirkens historie: *Provincialbrevene* og *Tanker*.

Kan man give køb på sandheden?

Provincialbrevene blev til i en teologisk strid mel-

lem to katolske munkeretninger i Frankrig: jesuitter og jansenister. Pascal tager parti for jansenisterne, og de 18 provincialbreve er et forsøg på at forsvare deres holdninger overfor de indflydelsesrige jesuitter.

Brevene er især kendt for, at de på ironisk vis spidder jesuitternes afsporede morallære. Som eksempler kan nævnes, at jesuitterne vha. deres spidsfindige definitioner havde gjort det muligt både at slå ihjel og lyve uden derved at begå nogen synd. For at lyve uden at synde krævedes blot, at man foretog en såkaldt "mental reservation". Hvis man fx i en retssag fik brug for at benægte noget, kunne man blot sige højt: "Jeg har ikke gjort det", og derefter stille tilføje eller blot tænke ved sig selv: "I dag". På den smarte måde undgik man at lyve, og fik samtidig folk til at tro noget andet end sandheden. Genialt, ikke sandt!

Den jesuittiske moral, som Pascal fremstiller den, er dybest set latterlig, og i provincialbrevene henter han en lang række lignende eksempler frem, og udstiller dem til folks almindelige morskab. Den jesuittiske moral er vokset frem af ønsket om at omfatte så mange mennesker som muligt. Man ville ikke støde nogen fra sig. Men dette ønske medførte, at jesuitterne gav

køb på sandheden. Pascal står i skarp modsætning til dem. Drevet af en lidenskabelig kærlighed til sandheden går han ind i et opgør med deres forvanskede moral.

Hvad har det her at sige til os i dag? Hvorfor skrive om et gammelt, katolsk, teologisk strids-spørgsmål? Det er der to grunde til.

For det første fordi det siger noget om personen Blaise Pascal – noget om hans kærlighed til sandheden. En kærlighed, der fik ham til at gå i krig med de vrangforestillinger han så i sin samtid. *For det andet* fordi vi skal lære noget af denne kærlighed til sandheden. Vi skal gå i krig med nogle af de mange usandheder, vi møder fra forskelligt hold i vores hverdag – ikke dem alle, men vælg de vigtigste.

Sandhedskærligheden må også fylde os i vores eget liv. Jeg tror, der bor en ”jesuit” i os alle. Vi har en tendens til at nedskrive Guds krav til det overkommelige; til kun at tage Gud alvorligt, når han ikke er i vejen. Vi skal huske, at vores forsøg på at nedskrive Guds krav er ligeså latterlige som at ville lyve og slå ihjel uden at synde.

Argumenter for kristendommens sandhed

Pascals *Tanker* var tænkt som et forsvarsskrift – en apologi – for kristendommen. Ikke sådan at forstå, at her kommer det endegyldige bevis for kristendommen eller Guds eksistens; nej, den slags beviser ligger den menneskelige tankegang så fjernt og er så indviklede, at de kun har ringe virkning. Hvad Pascal derimod vil, er at komme med en række argumenter, der måske kan være med til at overbevise det enkelte menneske om kristendommens sandhed.

FOTO: ARVIND SHAKYA / PEXELS

Det sker i en klar erkendelse af, at disse fornuftsbetragtninger ikke kan føre mennesker til frelsende tro. Troen er en gave fra Gud, og det er hjertet, som tager imod Gud, ikke fornuften. Pascals *Tanker* indeholder da også en del andet end blot fornuftsgrunde til at antage kristendommen.

Menneskets elendighed og storhed

Pascal tager udgangspunkt i en analyse af mennesket uden Gud, og han finder, at mennesket

Pascal omtaler mennesket som et siv – et intet i forhold til uendeligheden. Men samtidig er mennesket stort, fordi det erkender, at det skal dø.

Det, at der findes mange falske religioner, bør ikke få os til at tro, at alle religioner er falske. Tværtimod

indtager en underlig dobbeltposition. Vi befinder os imellem to uendeligheder – det uendeligt store og det uendeligt små.

Mennesket er intet sammenlignet med det uendelige rum, universet, der omgiver os, men sammenlignet med de uendeligt små dele, som fx en mide er opbygget af, er mennesket et alt, ja mennesket er selv som en uendelighed. *"Hvad er vel Mennesket i Naturen? Et Intet i forhold til Uendeligheden, et Alt i forhold til Intet, et Midtpunkt mellem Intet og Alt."*²²

Det, at mennesket på en og samme tid er både et intet og et alt, er en linje, som Pascal forfølger i sin apologi. Først viser han menneskets elendighed, der bl.a. kommer til udtryk i egenkærlighed og forfængelighed. Selv menneskets tanke er elendig og ubestandig; der skal ikke mere end en flues summen eller en trisses skurren til at ødelægge koncentrationen – den tanke, der styrer riger og lande lader sig forstyrre af en flues summen!

Elendigheden ligger også bag menneskets evindelige trang til adspredelse. Adspredelsen er en flugt fra stilheden, hvor mennesket må tænke over sin elendighed. *"Da Menneskene ikke har kunnet finde Helbredelse for Død, Elendighed og Uvidenhed, har de for at blive lykkelige prøvet ikke at tænke derpaa."*²³

Sagt på en lidt anden måde er menneskets opmærksomhed næsten udelukkende optaget af fortiden og fremtiden og kun lidt af nutiden. Fortiden og nutiden er kun midler til det, mennesket gerne vil nå i fremtiden. Resultatet er, at vi aldrig

lever; vi blot håber at leve. Her er der basis for, at vor tids fortravlede informations-samfundsdansker kan genkende sig selv.

Samtidig med at Pascal viser menneskets elendighed, fastholder han, at der er træk ved mennesket, som peger ud over elendigheden. *"Mennesket er kun et Siv, det svageste i Naturen, men det er et Siv, der tænker ... Selv om Universet knuste det, vilde Mennesket dog stadig være ædle-re end Universet, thi det ved, at det dør, og kender den Magt Universet har over det, medens Universet selv intet ved herom."*²⁴ *"Mennesket føler, at han er elendig; han er altsaa elendig, eftersom han er det; men han er stor, fordi han erkender det."*²⁵

Faktisk er det sådan, at menneskets storhed kan udledes af netop elendigheden. Mennesket er sunket ned fra en bedre natur, og længes efter denne bedre natur. Det er netop denne længsel, der gør os elendige. Mennesket kan her sammenlignes med en afsat konge, for hvem andre end netop en afsat konge føler sig ulykkelig over ikke at være konge?

Pascal når altså frem til, at mennesket er i en dobbelt tilstand. *"Hvilken Gaade er da ikke Mennesket? Hvilken Besynderlighed, hvilket Uhyre, hvilket Kaos, hvilket slyng af Modsætninger, hvilket Vidunder! Dommer over alt i Verden og taabelig som en Orm; Indehaver af Sandheden og Afløbsrende for Uvished og Vildfarelse; Verdensaltets største Herlighed og usleste Udsud!"*²⁶

Den sande religion må kende, forklare og fastholde denne menneskets dobbelthed; elendigheden og storheden. Det gør ifølge

Pascal kun den kristne religion. Den forklarer menneskets storhed ved, at det er skabt af Gud og til fællesskab med ham; samtidig forklares elendigheden ved menneskets fald, oprør mod Gud og følgerne heraf.

Det er vigtigt at fastholde menneskets dobbelte tilstand. Hvis man kun ser mennesket som elendig, medfører det fortvivelse, og hvis man udelukkende ser menneskets storhed, fører det til hovmod. Kristendommen udmærker sig ved at fastholde begge dele.

*"Erkendelse af Gud uden Erkendelse af Elendigheden skaber hovmod. Erkendelse af Elendigheden uden Erkendelse af Gud skaber Fortvivelse. Erkendelse af Jesus Kristus giver den rette Middelvej, fordi vi her finder baade Gud og den menneskelige Elendighed."*²⁷ Ved erkendelsen af Jesus Kristus finder vi Gud, fordi han selv var Gud, og vi finder den menneskelige elendighed, fordi vi der ser, hvor stort et lægemiddel der skulle til for at helbrede vores elendighed. Vi må kende både vores afmagt og den Gud, der kan frelse os fra den.

Gud skjuler sig

"Deus absconditus" (en Gud, der skjuler sig) er et enormt centralt begreb i Pascals Tanker. Det kan ikke kræves af de kristne, at de skal komme med en række fornuftsgrunde, der kan vise de vantro til Gud; det er nemlig en del af kristendommens lære, at Gud er en Gud, der skjuler sig (jf. Es 45,15).

Man kan ikke bebrejde de kristne, at de ikke fornuftsmæssigt kan forklare deres

tro, når de netop selv bekender, at deres religion ikke lader sig erkende ved fornuften. Jesus siger også selv, at ingen kender Faderen undtagen Sønnen og den, som Sønnen vil åbenbare ham for (Matt 11,27).

Gud lader simpelthen mennesker leve i forblindelse, indtil de søger ham igennem Sønnen, eller Midleren, som Pascal ynder at kalde ham. Det er kun igennem ham, mennesker kan komme til en frelsende tro. *"Om et Menneske ogsaa var overbevist om, at Tallenes Forhold er immaterielle, evige Sandheder, der udgaar fra en første Sandhed, i hvilken de har deres Substans, og som kaldes Gud, vilde jeg derfor ikke mene, at han var kommet stort lænere i Henseende til sin Frelse."*⁸

Vanens magt

Pascals syn på vanen er også værd kort at nævne. For Pascal er mennesket lige så meget automat som tanke. Det medfører, at vores overbevisning ikke skabes ved beviser alene, men vanen bøjer automaten, der videre drager tanken med sig. Mange af de ting, vi til daglig tror stærkest på, er slet ikke bevist for tanken, men vi tror alene ved vanens magt (fx at det bliver dag i morgen, eller at vi skal dø. Hvem har bevist det?).

Pascal mener derfor, at vi skal bruge vanens magt også i troslivet. Den, der søger Gud, skal i det ydre lægge sig på knæ, bede med munden, og i det hele taget gøre de ting, der er naturlige for en kristen. Formålet er ikke, at hjælpen skal komme fra det ydre – det er at være overtroisk; men hvis man ikke vil føje det ydre til det indre, er man hovmodig. Måske har vi i dag noget at lære her. Er vi bange for at bruge vanens magt positivt? Er vi måske "dårlige kristne", fordi vi har dårlige vaner?

Apologetiske brudstykker

Mere klassiske, apologetiske emner finder man også behandlet af Pascal. Profetierne fra GT, Jesu undere, hvorfor apostlene ikke kan tænkes at være bedragere, kirkens fortsatte beståen trods forfølgelser og flere lignende argumenter for kristendommens sandhed tager Pascal op og

behandler på sin klare, skarpsindige vis. Jeg vil her blot nævne to eksempler, som jeg finder interessante.

Det ene går på, at Gud har bevaret sin lov uændret hos det jødiske folk. Hos andre folk er mønsteret: en overkommelig lov, der ændres og tilpasses, som årene går. Det interessante er, at hos jøderne har vi en meget streng lov, der får lov at stå uændret igennem flere tusinde år – til trods for at det jødiske folk beskrives som oprørske og uvilligt. Det tolker Pascal som udtryk for, at Gud styrer historien efter sin guddommelige frelsesplan.

Det andet eksempel er egentlig et svar på de spørgsmål, man ofte møder fra ikke-kristne: Er kristendommen ikke bare en religion blandt mange? Er alle religioner ikke lige sande/falske? Pascal svarer: Det, at der findes mange falske religioner, bør ikke få os til at tro, at alle religioner er falske. Tværtimod. Det er et sikkert tegn på, at der eksisterer en sand religion. Det ville nemlig ikke være muligt, at menneskene troede så mange falske religioner, hvis der ikke fandtes en sand.

Han sammenligner det med kvaksalvere, der kan sælge falske lægemidler, fordi folk ved, at der findes sande lægemidler; Andre, der sælger falske udødelighedskure, er kommet på en noget vanskeligere opgave. De fleste ved nemlig, at der ikke findes nogen sand kur mod døden.

Pascal, der allerede døde som 39-årig, fik aldrig skrevet sit apologetiske værk færdig. Den bog, der i dag går under betegnelsen *Tanker*, indeholder en lang række brudstykker og notater, som er samlet og ordnet efter en disposition, Pascal inden sin død gav over det planlagte værk. Vi finder aldrig ud af, hvordan den færdige udgave af Pascals *Tanker* ville have set ud.

Men selvom dette kan volde fortolkere problemer og ærgrelse, er der dog grund til at glæde sig over de brudstykker, der er bevaret, og deres overraskende høje grad af forståelighed. Som jeg håber, det vil være fremgået af artiklen, mener jeg, at Pascals *Tanker* er en dyb og rig kilde til inspiration og opmuntring for alle kristne. ■

Artiklen har været trykt i *Til Tro* nr. 6 1998

- 1 Vinkelsummen i en trekant er lig med summen af to rette vinkler.
- 2 Blaise Pascal: *Tanker om den kristne religions sandhed*, oversat af Knud Ferlov, Kbh. 1958, s. 38
- 3 Samme: s. 72
- 4 Samme: s. 88
- 5 Samme: s. 92
- 6 Samme: s. 120
- 7 Samme: s. 35
- 8 Samme: s. 173

Er Vesten ved at sejre sig selv ihjel?

KRISTEN BELYSNING PÅ EN AF TIDENS BØGER:
VESTEN MOD VESTEN

AF MICHAEL AGERBO MØRCH

Fortiden kan skabe nogle idealer, som nutiden lider under. Vi bør løbende overveje, hvilke ting fra historien vi trækker med ind i nutiden.

Michael Agerbo Mørch,
f. 1988

Ph.d.-studerende og administrativ leder af Center for Teologi i Praksis, DBI
mam@dbi.edu

I 2019 udkom den store og stærkt omtalte bog *Vesten mod Vesten*. Bogen analyserer den politiske udvikling i Vesten fra Anden Verdenskrig til Brexit og Trump.

Det er en 495-siders kæmpeanalyse af vores samfund, som rummer et væld af kritiske indsigter, spændende diskussioner, overraskende pointer og interessante analyser. Den overordnede idé i bogen er, at Vesten har sejret, men også står i fare for at sejre sig selv ihjel.

Bogen er skrevet af Rune Lykkeberg (f. 1974), der er chefredaktør på Dagbladet Information. Det sidste årti¹ er han vokset til at blive en af de mest toneangivende samfundsdebattører i Danmark, særligt blandt de mere akademiske avislæsere. Hans evne til at blande meget stærke analyser af samfundstendenser og aktuel politik med referencer til både filosofi, litteratur og film

giver fornemmelse af, at det er en helt særlig, original tænk, man møder på siderne i avisen.

Historien om Vesten

Når han taler om Vestens sejr, ligger der ikke nogen racisme i det, men blot en konstatering af, at Vesten stadigvæk er det sted, flest mennesker ønsker at bo. Men ikke kun geografisk er der en forskel, og tidsmæssigt vil de fleste nikke til, at verden af i dag er bedre at leve i, end den var for halvtreds år siden.

Lykkeberg har imidlertid altid den pointe, at enhver sejr skaber sit eget nye problem. Det er derfor, historien aldrig afsluttes: "Ethvert fremskridt producerer sine egne problemer, ethvert fællesskab udvikler sine egne nye konflikter, og enhver orden skaber sine egne former for ulighed" (s. 291).

En del af populismens problem er, at den vil give simple, sort-hvide svar på komplicerede spørgsmål. Måske kan vi som kristne også have en tendens til det

Materialet er jo enormt, så Lykkeberg indkredser seks årsager eller kilder, som han bruger til at rekonstruere en historie om Vesten: civilisationsprocessen, romantikken, kolonialismen, den moderne stat, kapitalismen og oplysningen. Det er seks øjeblikke, som smelter sammen i fortællingen om Vesten i tiden efter krigen. Perioden efter krigen inddeler Lykkeberg nu i tre faser: "Guldalderen" (1945-1975), "Reaktionen" (1975-2001) og "Krisen" (2001-2016).

Kristendommens rolle

Første interessante overvejelse er, hvorfor Lykkeberg vælger at udelade kristendommen – eller blot "tro" – som en afgørende kilde. Selv giver han forklaringen i en fodnote: "Kristendommen, som historisk naturligvis har spillet en afgørende rolle i Vestens historie, er ikke en af de seks kilder, fordi målet for den dannelseshistorie, jeg beskriver, er Vesten efter

Anden Verdenskrig, hvor kristendommen netop ikke er fundamental" (s. 463).

Tænker man over sekulariseringens omfang og konsekvenser, virker valget fornuftigt. Men når man betænker, at Lykkeberg i andre sammenhænge har udtalt, at kristendommen ingen rolle har spillet i moderniseringen af vores samfund, og at samtlige frihedsrettigheder er vundet i kamp *mod* kirken, så virker valget alligevel påfaldende værdibaseret.

Ser man på det i lyset af udviklingen under "Krisen", så er det tydeligt, at kristendom/tro spiller en enorm rolle politisk set. George W. Bush og Donald J. Trump har vundet præsidentmagten i USA med flere markerede "kristne" standpunkter; Tony Blair, der fulgte Bush i krigene i begyndelsen af 00'erne, er en from katolik. Herhjemme har vi også både haft mange konkrete sager og politiske udmeldinger, hvor der har været et overlap mellem religion og politik, senest med den blå regerings state-

ment: "Danmark er et kristent land".

Kristendommen er vel netop "fundamental" om noget i Vesten, fordi den sjældent er italesat. Men vores etik, værdipolitik, socialpolitik og skolepolitik hviler i bredt omfang på vores kulturkristne arv – og sådan er det også i mange af de lande, som Lykkeberg analyserer.

Mangler politiske ideer

En anden interessant påstand er, at Vestens krise er opstået og bliver næret, fordi vi ikke længere skaber politiske ideer, som sigter mod at give borgerne en bedre fremtid: "Vi har ingen politiske ideer om et bedre samfund i dag, men sidder og nyder kampene fra gamle dage" (s. 56).

Han ser særligt denne afmagt i filmindustrien, hvor vi altid hylder den samme frihedshelt, der vinder over den samme, gamle skurk. Det er i spænding med den type fiktion, som findes i ungdomslitteraturen: I værker som *Divergent*, *Harry*

Udviklingen lærer mig, at fortiden kan skabe nogle idealer, som nutiden lider under

Potter og *Hunger Games* er verden mere dunkel, mere konfus, mere splittet og håbet er langt sværere at finde.

Lykkeberg mener, at det er i ungdomslitteraturen, vi finder den mest præcise analyse af samfundstilstanden, for det er her, man har forstået, at de gamle historier om Vestens storhed er faldet. Men samtidig er der en sjov faktor, der gør sig gældende: Megen opstand mod de politiske institutioner i dag – fx De Gule Veste i Frankrig eller de populistiske bevægelser i Ungarn, Italien, Polen og USA (m.fl.) – kræver ikke en afskaffelse af institutionerne, men en retfærdiggørelse af dem. Protesten går ikke mod demokratiet, men at visse grupper ikke *føler* sig repræsenteret. På den måde bekræfter oprørerne de institutioner, de problematiserer.

Hvad kan kristne lære af bogen?

Endelig er det værd at overveje, hvad hele denne kæmpeanalyse kan lære os som kristne i dag. Der er afgjort mange ting, men lad mig pege på to forhold.

For det første: Lykkeberg slutter (s. 446) med en salut, som jeg kun kan tilslutte mig: "Mennesker er komplicerede, verden er kompliceret. *Let's keep it open* (lad os holde den åben)".

En del af populismens problem er, at den vil give simple, sort-hvide svar på komplicerede spørgsmål. Måske kan vi som kristne også have en tendens til det, fordi vi mener, vi står på sandhedens grund og med Guds egen skriftlige åbenbaring i hænderne?

Rune Lykkebergs store analyse lærer os, at vi altid ser historien og samtiden fra et bestemt perspektiv. Det er et vilkår og ikke en kritik. Men samtidig må det lære os, at når vi diskutere

politik og kultur, så er der altid flere vinkler og nuancer, der kan trækkes frem. Det gør demokrati og debat besværligt, men alternativet er langt værre, nemlig at vi "reducerer et åbent problemfelt til et banalt enten-eller" (s. 279).

For det andet: Lykkeberg viser overbevisende, at "Reaktionen" og "Krisen" bakser med et grundlæggende problem, som paradoksalt nok blev skabt i "Guldalderen": De løfter om en samlet fremgang for folk og nationer, som blev skabt fra 1945 til 1975, har ingen regeringer sidenhen kunnet leve op til.

Alting var i fremgang efter krigen, og her knæsatte magthaverne nogle visioner for samfundet, som var helt utopiske, men som alligevel er blevet vores målestok sidenhen. Det være sig løfter om fred, økonomisk lighed, ligestilling, lav skat kombineret med høj velfærd eller andre ting.

Den udvikling lærer mig, at fortiden kan skabe nogle idealer, som nutiden lider under. Hvis man tænker på missionsforeningerne, som har en meget stærkt traditionsbevidsthed, så bør vi løbende overveje, hvilke ting fra historien vi trækker med ind i nutiden: prædikenideal, missionsideal, vækkelsesideal, mødeformideal, sangideal, giverideal osv.

Set fra min stol er det vigtigt at skelne mellem det konservative og konservatisme. Det konservative kan tillade sig at forandre for at bevare det gode arvesølv, som både definerer fx LM's identitet og plads på landkortet. Konservatisme er derimod den forstenede beundring af en svunden tid, hvor broen mellem dengang og i dag er styrtet sammen. Skal vi undgå at blive blændet af vores "guldalder", så må vi lære at skelne med visdom og ydmyghed. ■

1 Siden udgivelsen af *Kampen om sandhederne – om det kulturelle borgerskabs storhed og fald*, Gyl-dendal, 2008

Sprængfarlig kristendom

BOGANMELDELSE AF HENRIK HADBERG

Sprængfarlig kristendom

– i verden, men ikke af verden

Andreas K. Ipsen

LogosMedia 2019

168 sider, kr. 149,95

Det var med store forventninger, jeg åbnede denne bog. En bog, som udfordrer til både at være i verden og ikke være af verden. En stor tak, fordi begge sider er med. Bogen advarer mod kun at være optaget af en af siderne og udfordrer til et afbalanceret kristenliv.

Giver basis for et liv i mission

Vi gør mange tiltag for at styrke hverdagsmissionen i vores liv. Det sidste, jeg har været med til, er udgivelsen af materialet *Udforsk livet*. Men *Sprængfarlig kristendom* graver lige et spadestik dybere. Den giver nemlig et grundlag for et stille hverdagsliv i mission. Den skaber en basis for et liv i mission. En basis, som alle vores andre evangeliserende tiltag bygger ovenpå. Det er godt med både fundamentet og bygværket.

Det er en bog, som virkeliggør en luthersk-roseniansk opbyggelsesforkyndelse med stor tillid til Skriften alene, og hvor Jesus kommer med ind i hele livet. Man bliver glad for livet, for skaberværket, men man bliver endnu mere glad for Jesus og hans betyding for os.

Det er en bog, som giver evighedshåb og mod på hverdagslivet.

Savner et afsnit

Bogen henter mange eksempler frem fra nutiden, men jeg kunne i enkelte kapitler godt bruge et par eksempler mere. Sproget er moderne og forståeligt for alle. Matematikeren i mig tiltales af bogens grundlæggende opstilling af "i verden" og "af verden" i et koordinatsystem. Afsnittene er korte, så man bliver færdige med dem – omkring otte små sider. Så korte, at man nogle gange bare ønsker at læse videre i næste kapitel.

Et koordinatsystem har fire felter. Men bogen arbejder primært med de tre af felterne og giver kun det fjerde felt ganske få linjer: feltet hvor man isolerer sig fra omverdenen, men alligevel lever, som verden gør. Jeg savner en udfoldelse af dette fjerde felt, især fordi det er en udbredt risiko for mange i dag: at man er af verden, men ikke i verden.

Sætter spor

Bogen har tre hovedafsnit, som alle tre afrundes af et stu-

*Det er en bog,
som giver evig-
hedshåb og mod
på hverdagslivet*

dieoplæg til drøftelse i grupper. Studieoplæggene kan fint bruges uden at have læst de foregående kapitler. Det giver altså mulighed for, at både de, som gerne forbereder sig, og de, som ikke får gjort det, kan være med i en god og frugtbar samtale.

I min ungdom læste jeg en anden bog om samme tema. Den formede mig og gav mig et helt grundlæggende syn på livet. Jeg forventer, at *Sprængfarlig kristendom* sætter spor i den, som læser. Tak for bogen, Andreas! ■

Hverdag i evangeliets kraft

BOGANMELDELSE AF BRIAN SJÆLLAND

Hverdag i evangeliets kraft

En guide til smågrupper

om at vokse i Kristus

Justin Karavackal m.fl.

LogosMedia 2019

160 sider, kr. 99,95

Trænger du til forandring i dit liv som kristen? Drømmer du om, at Jesus fylder mere i din hverdag? Så er *Hverdag i evangeliets kraft* skrevet til dig. Den er også skrevet som en udfordring til dig, som egentlig synes, at det går meget godt i dit åndelige liv.

Den er skrevet som en hjælp til at tage evangeliet om Jesus med ind i alle livets rum og afkroge. Som udgangspunkt kan der være noget for enhver kristen at hente i denne bog.

Det er en studiebog med 16 samlinger af halvanden times varighed, designet til den lille gruppe på tre personer, der i et fortroligt rum kommer tæt på hinanden i tro og liv.

Den fører igennem en erkendelsesrække af temaer:

- Hvad er sammenhængen mellem evangeliet og livet som discipel?
- Definition af dit evangeliske forandrings-projekt
- Udforskning af dine personlige motiver bag at ville (eller ikke at ville) forandres
- Afgudsdyrkelse, frihed, identitet, omvendelse, tilbedelse og mere til

Bogen udfordrer opfattelsen af, at luthersk kristendom ale-

ne handler om, hvad Gud har gjort for os og stiller til stadsighed spørgsmålet om, hvad Guds handling leder os til at gøre som respons.

Hver samling er bygget op over tre genkendelige fokuspunkter:

- Hoved: at gå på opdagelse i Bibelen for at studere
- Hjerter: at oversætte det læste i forhold til dine tanker, følelser og vilje
- Hænder: at leve det modtagne ud i livet

Udfordringen, du helst er fri for

Lad os bare være ærlige. Der er mange spørgsmål i bogen, og de går tæt på: Er der noget i dit liv, du skammer dig over? Hvornår bliver du typisk fri-stet? Giv eksempler på de afguder, du nemt kommer til at dyrke? Og sådan fortsætter det.

Det er ikke en bog for fintfølende eller private mennesker, der finder det vanskeligt at åbne op for deres åndelige liv. Det kræver en vis vilje og modenhed at turde åbne op for at dele, og det kræver tillid til de to andre, som er en del af den såkaldte DNA-gruppe. Nogle

vil føle sig udfordret. Andre vil kunne slå sig på den konfronterende stil.

Det kunne have tjent formålet at sætte lidt mere konkrete rammer og give vejledning om etik og fortrolighed i gruppen.

Det er en bog med meget på hjerte. Nok også mere, end 1,5 time kan bære på ugentlig basis på trods af en klar dagsorden med tidsangivelser. Men forandring kræver investering, og måske kan netop du finde udbytte af en udfordring som denne? ■

Der er mange spørgsmål i bogen, og de går tæt på

MERE INSPIRATION OM GUDS LEDELSE

Jørgen Sejergaards artikel:
HVORDAN LEDER GUD MIG?

jesusnet.dk/artikel/hvordan-leder-gud-mig/

Interview i *Impuls* med Brian Madsen:

GUD SÆTTER IKKE EN RÅDGIVNINGSAUTOMAT OP
kortlink.dk/23see

Artikel og lydfil med Asbjørn Kvalbein:

RIKT LIV I GUDS LEDELSE

noreapastoren.no/article/article/23299

Temaartikler i Budskabet nr. 4/2011 om

KALDSBEVIDSTHED

dml.dk/sites/default/files/files/budskabet_11-4.pdf

GODT SAGT

*Overgiv fortiden
til Guds nåde, nutiden
til Guds kærlighed
og fremtiden til
Guds styrelse*

AUGUSTIN

BUDSKABET

Fordybelse Analyse Inspiration

TEMA:
HVORDAN LEDER GUD OS?

5/2018

16

Guds vejledning og vores ansvar

22

Du styrer i retning af det, du ser på

28

Er det arrogant at være dogmatisk?

GAVEIDE

Giv et års gaveabonnement på Budskabet 2020 til en anden – en oplagt julegave, som omfatter fem ”pakker” i løbet af året.

GAVEKORTET KOSTER KUN KR. 170,-
(normalt kr. 300,-)

Bestilling kan ske direkte via budskabet.dk eller ved at kontakte Luthersk Mission på mail: dml@dml.dk eller tlf. 48207664. Angiv i alle tilfælde navn, adresse og gerne mailadresse på både giver og modtager.

Så får du tilsendt et gavekort (som du giver til modtageren) og en faktura. Og modtageren får Budskabet tilsendt i hele 2020 – med mulighed for at forlænge.

UDGIVER:

Luthersk Mission
 Industrivænget 40
 3400 Hillerød

WWW.BUDSKABET.DK

TEMA:

Hvordan leder Gud os?

Indimellem hører man kristne mennesker fortælle om en vanskelig proces, der fik et overraskende godt udfald. I den forbindelse bruges af og til udtryk som: "Gud gjorde det sådan, at ..." eller "Gud lagde det til rette, så ..."

Det kan så hos andre afføde en reaktion som: "Jo, men hvad nu, hvis processen havde fået et tilsyneladende elendigt udfald ... var Gud så ikke med i det?"

Vi tror, at Gud styrer og leder alt. Men hvordan kan vi søge hans vejledning i vores hverdag? Og hvordan tolker vi de omstændigheder eller tilskyndelser, vi støder på?

Med dette tema sætter vi måske nogle kritisk spørgende refleksioner i gang i forhold til gængse vaneformuleringer om Guds ledelse.

Vi vil se på bibelske eksempler på, hvordan han har ledt mennesker på rette vej.

Spørgsmålet om, hvordan forholdet mellem Guds vilje og vores ansvar er i forskellige valgsituationer, vil blive belyst ud fra en dogmatisk vinkel.

Der er også en personlig beretning om erfaringer med Guds ledelse igennem et livsforløb.

FOTO: FREEPIK

*I og med at Gud har inspireret
 Bibelen ved Helligånden, er vi
 afhængige af ham, når vi skal
 forstå hans ord*

ANTON BECH BRAÜNER SIDE 29

*Evighedsperspektivet
 hjælper mig til at droppe
 den kortsigtede livsstil,
 hvor det bare er mig selv
 og mine umiddelbare
 behov, der er i centrum*

OLE SOLGAARD SIDE 25